

695

BIBLIOTECA

PENTRU TOȚI

BRET HARTE

POVEȘTI

DIN

ȚARA AURULUI

Traducere de C. N.

Editura Librăriei LEON ALCALAY

București. Calea Victoriei, 37

Prețul 30 bani

„Biblioteca pentru Toți“ publică în No. 596—599 un manual de șah sub titlul

JOCUL DE ȘAH

Călăuză practică pentru începători și jucători

Lucrarea este alcătuită de Iosif Schiopul după scrierile șah ale cunoscutului maestru hist Jean Dufresne.

Cei ce știu cât de mult s'a pândit la noi jocul de șah și ce apreciază valoarea educativă a nobilei joc, vor înțelege cât de mare este lacuna pe care o umple lucrarea d-lui Schiopul. Pretutindeni în străinătate unde se cultivă jocul de șah există numeroase publicații care nu numai că inițiază pe începători în secretele jocu-

lui, dar des vârzește pe jucătorii formați reproducerea partidelor celebre ale celor mai mari maestri.

La noi nu numai că nu există nici un ziar de șah dar nici măcar o carte cu principii elementare.

Lucrarea d-lui Schiopul este alcătuită în modul cel mai perfect. La început se dau noțiunile elementare pentru începători. În urmă se face teoria deschiderii jocurilor, expunându-se pe larg, diversele moduri și sistemele de a începe o partidă toate acestea fiind documentate cu exemple practice.

Apoi se face teoria luptelor finale, după care urmează un mare număr de partide celebre pe cari făcându-le un jucător, se poate introduce în toate secretele și resursele marilor jucători.

Sistemul de notațiune adoptat de autor este cât se poate de simplu și ilustrațiile sunt așa de numeroase în cât un amator care n'a văzut nici odată jocul de șah îl poate învăța cu cea mai mare ușurință numai după cartea aceasta.

Pretul 1.20

Cererile se fac pe adresa Librăriei Editoare **LEON ALCALAY.**

— **București.**

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

BRET HARTE

POVEȘTI

DIN

ȚARA AURULUI

✦

Traducere de C. N.

552.361

BUCUREȘTI

Editura Librăriei LEON ALCALAY

CALEA VICTORIEI, 37

NOTIȚĂ

Din scriitorul american Bret Harte, născut în orașul Albany la 1839, a tradus sunt acum vre-o 30 de ani, D-l T. Maiorescu nuvela «Norocul». Pe timpul când apărea la Craiova «Biblioteca de Popularizare» Samitca, Dl. Hussar, a tradus și publicat în această colecție mai multe schițe din acelaș scriitor sub titlul «Schițe din California». Dar din acea traducere nu credem să se mai găsească vre un exemplar în librării. Dăm și noi astăzi câteva schițe din acelaș autor sub titlul «Povești din țara aurului.»

America primitivă cu pădurile virgine, cu aspectul ei nou, cu Pieile ei Roșii, putea mai curând să fie o țară a visului. Și acel ce s'a lăsat impresionat numai de înfățișarea acestor vederi minunate și noi, producătoare de senzații puternice, dar necugetate, n'a putut să nu ne dea senzații noi, îmbogățite adeseori de imaginația creatoare. Le lipsia acestora înțelegerea deplină a vieții acestei țări, a vieții ce trăește pentru sine, și nu numai pentru a fi spectacolul nou al unor ochi nedepriși cu ea. În primul gen a scris Fenimore Cooper. Ne încântă descrierile solului și aventurile eroilor lui, dar simțim că opera lui nu e oglinda care resfrânge într'însa adevărata viață.

Cu vremea însă, locurile acestea au început să

cadă cu totul în mâinile Europeanilor. Spiritul practic care a dat pe Americanul de astăzi, s'a întins până în colțurile cele mai depărtate. Nu mai e vorba acum să privești frumusețea și noutatea pădurei virgine, ci — dacă mai există — cum ai putea s'o exploatezi urmărind câștigul. Indienii cu penajul lor, nu mai sunt curiozitățile de altă dată: sunt niște oameni pe cari ai vreă să-i cunoști cât mai de aproape, pentru a te folosi de dâșii, dacă nu vrei mai curând să te scapi de ei prin vreun mijloc potrivit. Imaginația dispare și chipul de a privi lucrurile de vine curat omenesc. Nu mai privești, America, ci devii american.

Autorul nuvelilor de față, care în tinerețea lui a trăit în California, căutând aur, a devenit adevărata icoană a vieții de acolo. El ne dă viața nouă ce încearcă să se manifesteze acolo, adevărata viață omenescă. Pământul și pădurile de acolo, măcar că noi și privite de curând, sunt pământul și pădurile pe cari le cunoaștem și de la noi. Peisagiul nu e descris pentru noutatea lui și pentru decorul scenelor, ci face parte integrantă din viața oamenilor ce locuiesc acolo. Chiar Indienii, nu mai sunt obiectele de curiozitate de altădată, cu moravuri ciudate și nepătrunse, ci sunt oameni cu o viață adeseori necăjită.

Bret Harte e un mare artist și simți citindu-l plăcerea și bucuria marilor opere de artă.

C. N.

Crăciunul la Sipsion Bar

Valea din Sacramento fusese inundată de o ploaie potop; râul North Forck își părăsise albia, Rattlesnake Creek eră imposibil de trecut și pietrișul ce arată vadul spre Simpson dispăruse supt o întinsă pânză de apă ce scăldă poalele Munților de Jos. Diligența se oprise la jumătatea drumului și surugiul eră să rămână în ierburile mlaștinilor, ceea ce îngădui gazetei locale *Avalanșa Sierrei* să tipărească cu oarecare mândrie: „O întindere mare cât statul Massahusetților, e astăzi acoperită de apă.“

Situația în munte nu eră de loc mai bună. Drumul eră plin de căruțe ce se înnămoliau în noroaie, de unde nu le puteai scoate nici o sforțare fizică necum vre-un raționament al minții.

Urmând mereu valea, călăuzit de înjurăturile cărăușilor, puteai zări de departe Simpson Barul, spânzurat pe coasta stâncoasă a muntelui ca un cuib de rândunele zguduit de furtună, inaccesibil, amenințat de apele crescânde și bătut neconținut de vijelia neobosită.

În ajunul Crăciunului, în anul 1862, orice drum la

satul acesta fusese tăiat, și seara, s'ar fi putut număra cu ușurință puținele lumini ce păreau că strălucesc prin ceață la ferestrele colibelor rânduite pe amândouă părțile drumului prefăcut în șivoi ; aproape toți de prin partea locului se strânseseră la prăvălia lui Thompson, înconjurau soba roșie pe care scui-pau în tăcere, fapt care înlocuia destul de rău conversația ; dar mijloacele de petrecere erau cu totul secate, căci revărsările împedcând lucrul în mine și pe râu, și lipsind bani pentru whisky nu era chip de distracție. Chiar și D. Hamlin fusese silit să părăsească Simpson Barul numai cu cincizeci nenorociți dolari, singura rămășiță din sumele destul de mari ce câștigase în exercițiul meseriei sale aprinse.

— Dacă m'ar întrebă cineva, zise el mai târziu, de un sat frumușel unde un om nu prea simțitor la bani poate să-și găsească de lucru, fără să stau la îndoială, l'aș trimete la Simpson Bar ; dar un băiat împovărat de o familie grea, mai bine ar face să se ducă aiurea.

Fiindcă se știe că familia d-lui Hamlin era alcătuită numai din cucoane elegante, amintim cuvintele lui mai mult pentru a da măsura duhului său de cât a datoriiilor sale.

Amorțirea oamenilor adunați în seara aceea era atât de mare încât tropotul copitelor unui cal înaintea ușii nu-i deșteptă, și numai Dick Bullen, care era ocupat să-și desfunde pipa, își întrerupse preocuparea aceasta însemnată ca să ridice capul : dar afară de

el nimeni nu păru că se interesează de cel care intră, nici măcar atât cât să-l recunoască; nutra lui eră cu toate astea tutulor familiară.

Ii ziceau Moșul, nume pe care nu-l merita de loc, căci chiar dacă aveà cincizeci de ani poate, și părul rar și cărunt, chipul îi eră încă fraged și tânăr și pe deasupra aveà o figură simpatică, binevoitoare, și o înclinație neobicinuită să primească fără discuție părerile și simțimânteles tutulor.

Moșul, care tocmai se despărțise de niște tovarăși veseli, neobservând la început atmosfera gravă a grupului, bătu vesel pe umărul unuia din cei de față.

— Băeți, zise el, ce mai poznă auzii !... Jim Smiley ăsta e dulăul cel mai vesel de pe pământ; îmi povestea adineaori...

— Smiley e un idiot, îl întrerupse o voce mormântală.

— Smiley e un dobitoc, adaoșe altă voce nu mai puțin întunecată.

O tăcere urmâ acestor două declarații scurte, și moșul care își purtase repede privirea împrejurul lui, își schimbâ expresia feții.

— E adevărat, zise el, ca și cum s'ar fi gândit îndelung, astea 's chiar numele cari i se potrivesc, și făcu o strâmbătură gândindu-se la prostia stabilită a lui Smiley.

— Urâtă vreme, adaoșe el, sigur că de data asta nu mai poate atinge pe nimeni, urâtă vreme pentru

oamenii cari nu muncesc....afacerile nu merg.... și după toate, mâine e Crăciunul.

Vestea asta fu primită cu cea mai adâncă nepăsare.

— Da, mâine e Crăciunul, urmă moșul cu tonul lugubru pe care-l adoptase, și noaptea Crăciunului are să înceapă. Mă gândisem, adică îmi trecuse prin cap, că poate n'o să fiți supărați să veniți toți la mine, dar mi se pare că n'am brodit-o : nu prea aveți mare plăcere, zise el, căutând la toate fețele cu o neliniște simpatică, pentru ce ?

— Nu prea știu, răspunse Tom Flynn, scuturându-se puțin din toropeală ; dar nevastă-ta ce zice, Moșule ?

Omul stătu la îndoială un moment, căci toată lumea știea că experiența lui în viața conjugală nu fusese dintre cele mai fericite—Nevastă-sa dintâi, delicată și foarte drăguță, suferise mult în fundul inimei de bănuelile geloase ale bărbatului ei, până în seara când acesta, crezându-se sigur de rezultat, adunase tot satul s'o prindă în flagrant delict.

Dar mititica și sfioasa creatură a fost găsită ocupându-se pacinic cu grijele casei, și lumea s'a întors dezamăgită;—însă femeea aceasta simțitoare n'a putut să se răzbune în alt chip de o astfel de ocară, decât fugând cu ibovnicul ei căruia îi dete drumul din dulapul în care-l închisese, lăsând unui plod de trei ani grija să mângâe pe soțul părăsit.

A doua nevastă a Moșneagului i-a fost mai întâi bucătăreasă ; era o persoană robustă, cinstită, dar foarte cicălitoare.

Până ce omul să se hotărăscă să răspundă, unul dintre cei de față făcu observația că, fiind stăpân în casa lui, putea să poftască pe cine-i place.

— Vezi bine, ai dreptate, asigură Moșneagul strâmbându-se într'un surâs cam echivoc. E casa mea, am clădit'o eu, cu mâinile mele. Așa dar prieteni, să n'aveți teamă de nevastă-mea ; se supără ea ca toate femeile, dar la urmă face cum zic.

În adâncul sufletului lui, Moșneagul știa bine ce trebuia să gândească, dar se rezemă pe influența omului și pe puterea exemplului pentru a-și susține curajul.

Totuși, Dick Bullen, care era socotit ca oracolul Simpson-Barului, nu spusese încă nimic ; în sfârșit își scoase pipa din gură ca să întrebe :

— Ei bine, Moșule ! ce mai face micul tău Johnny? Cea din urmă dată când l'am văzut pe linie, dând cu pietre după Chinezi, nu prea arătă bine la față, și nu părea de loc că l'ar interesă mult treaba pe care o făcea. Na ! uite, s'au înecat nu știu câți Chinezi ieri mergând în susul gârlii și m'am gândit că n'o să mai aibă Johnny în cine dă. Nu ne mai pofti dacă e bolnav, o să-l obosim strigându-i în urechi.

Cu adevărat mișcat de o delicateță atât de mare, tatăl declară că Johnny merge mai bine și că puțină veselie i-ar face mult bine.

După care Dick se sculă, și zise :

— Sunt gata, călăuzește-ne, Moșule.

Școase un strigăt de fiară, semnalul lor, și a-

pucând un tăciune aprins din soba prăvăliei, se aruncă afară într'un salt voinicesc.

Cei cari îl armau nu întârziară să facă asemenea, și băcanul Thompson, până să bage de seamă, văzî că trupa și dispăruse.

Noaptea era neagră, și bezna nu era înstelată decât de tăciunii roșii ce săltau ca focurile, căci primele suflări ale vântului stinseseră masalalele. Când se apropiară de Canonul Pinilor, se opriră să aștepte pe înnăbușita gazdă care urmărea anevoe tinerețea asta vijelioasă; apoi o luară după ea până la o colibă mare care semănă mult cu o vizuină. Era intrarea în tunelul unde lucra Moșneagul și care-i slujea și de locuință.

— Nu găsiți că ar fi mai bine să intru mai întâi eu singur, să văd cum merge,, zise gazda, cu un aer de indiferență, deși era departe de a fi astfel, și intră înăuntru. Ceilalți se rezemară de zidul colibei și așteptară în liniște întoarcerea lui.

Zgomotul apei ce cădea de pe acoperiș și de pe ramurile înalte ale arborilor vecini, fu singurul lucru ce se auzi la început, pe urmă nerăbdarea tovarășilor începî să se arate :

— Mă prind că dânsa i-a dat mâna să i-o pupe... peste ochi !

— Sau l'a închis în mină.

— Ori poate l'a pocnit de a căzut lungit jos...

— Luați seama să nu vă dea cu ceva în cap.

Ușa se deschise fără sgomot și auziră pe cineva care le zicea.

— Dar intrați odată că v'a muiat ploaia!

Nu eră nici vocea Moșneagului, nici a nevesti-si; eră glasul unui băețăș, stins și răgușit din cauza unui haimanalâc prea de timpuriu; o față vânătă, dar delicată îi privea surâzând. Fața asta ar fi putut părea frumușică, dacă n'ar fi fost atât de suferindă, dacă eră ceva mai curată, și mai ales nu așa de naivă. Copilul trebuie să se fi sculat atunci din pat, căci n'avea de cât o învelitoare pe umeri.

— Intrați, mai zise el odată; și fără sgomot. Moșul e colo, și arată bucătăria, se ceartă cu mama.

Se auzea într'adevăr dintr'acolo rugăminți ce păreau rău primite.

Dick Bullen, ca să se joace cu copilul, îl luase în brațe și se făcea că vrea să-l arunce în foc.

— Lasă-mă în pace! îi zicea copilul cu necaz, n'auzi, isprăvește odată idiotule...

La poftirea asta politicoasă, Dick Bullen lăsă jos pe copil și râdea cu un aer blând, pe când tovarășii lui se rânduiau în tăcere împrejurul unei mese lungi de construcție țărănească și care coprindea tot mijlocul odăii. Johnny se duse să caute într'un bufet diferite lucruri pe cari le așeză pe masă, numindu-le:

— Whisky, pesmeți de mare, scrumbii sărate, brânză, și mușcă odată din ea înainte de a o pune pe masă.

— Și zahăr... — băgă mânuța lui murdară în zaharniță și de aci în gură. În sfârșit tutun! Mai sunt

câteva mere cari se usucă pe scândură, dar nu prea sunt de laudă. Acuma puneți-vă pe lucru, n'aveți nici o teamă, eu îmi bat joc de baba! De altfel ea nu mi-i nimic.

Ieși pe ușa unei odăi mici, în întunerecul căreia se zărea un pătuț de copil, și, întorcându-se către musafiri, învălit în plapoma din care-i eșiau picioarele goale, le făcù un semn din cap.

— Dar, Johnny, cred că n'o să te culci din nou, îi strigă Diek.

— Dar ce ai, măi drăcușorule ?

— Sunt bolnav.

— Ei ași ! ce ai ?

— Am friguri, și pe urmă sunt rebegit, și pe urmă mă dor încheeturile, răspunse el gemând, și se ascunse sub învelitoare de unde murmură :

— „Și pe urmă mă doare la inimă !

Cauza erà zahărul care se întovărășise cu brânza ca să se răzbune.

Pe urmă nimic ; cu toate bunătățile cu cari erau îmbiați, oamenii tăceau privind-se unii pe alții sau privind focul ; stăteau posomorâți ca și atunci când Moșneagul îi poftise.

Dar iată că'l auziră din nou ; pareà că încă nu găsisse iertăciune, căci se văitã mereu.

— Ai dreptate, nevastă, de sigur că ăștia sunt o ceată de leneși, de bețivani și de oameni de nimica, și Dick Bulen e chiar mai rău de cât ceilalți. Cine-și puteà închipui că o să le intre în cap ideea de a veni

într'o casă de unde nu te poți alege de cât doar cu friguri. Eu le-am tocat mereu : Bullen, ziceam, trebuie să fii un nebun ca să te încapăținezi într'o astfel de idee !... Staples, zisei, poartă-te ca un prietin, Staples, nu veni să faci nerozii într'o casă unde sunt bolnavi. Dar ei n'au vrut să mă asculte. Nu poți scoate la capăt cu astfel de descreerați...

În odaia cea mare isbucni un uriaș hohot de râs. Fie că râsul a fost auzit în bucătărie, fie că arțăgoasa jumătate a Moșneagului nu putu să găsească un alt mijloc ca să-și arate indignarea și disprețul, ușa de dindos fu trântită cu zgomot. Moșneagul, cu zâmbetul său blând, apărù aproape îndată.

— Nevastă-mea și-a adus aminte că are să se ducă undeva, zise el cu un aer de chibzuire, și stătù jos.

Lucru ciudat, întâmplarea asta deșteptase veselia care nu mai contenea. Nu vă mai dau alte amănunte asupra acestei seri. Curiozitatea cititorului mulțumască-se știind că conversația fù la înălțimea celor ce se țin de obicei între oamenii având aceleiași ocupațiuni. Aceeași moderație, același spirit fin și înțepător, aceeași discrețiune. Nu se sparseră pahare căci nu erau decât cești de cositor, nu se vărsară rachiuri tari, căci se găseau cu greu.

Erea aproape miezul nopții când petrecerea fù întreruptă.

— Tăcere ! zise Dick Bullen, ridicând mâna.

Auzise vocea plângătoare a lui Jonny.

— Oh ! tată !...

Moşneagul sări în picioare, alergă la fiul său şi se întoarce numai de cât.

— Reumatismele îl chinuesc rău şi are nevoie de fricţiuni, zise el, luând sticla de whisky.

Văzù însă că erea goală. Dick Bullen împinse spre el ceaşca lui cu un zâmbet sfâşietor, ceilalţi făcură la fel, şi Moşneagul, după ce turnă într'una singură rămăşiţile din toate celelalte, se linişti şi zise :

— Cred că o să fie destul... trebuie puţin de tot.. e aşa de slăbănog ! O să mă întorc numai de cât.

Trecu la Jonny cu o bucată dintr'o cămaşe veche de flanelă şi cu whiskyul. Prin uşa rămasă deschisă, musafirii auziră următoarele :

— Unde te toare, mititelu tatii ?

— Peste tot, câte-o dată se mai mută, dar aici, acolo, da, mă doare mai rău. Freacă tare, tată, n'avea nici o grijă.

Un răstimp de tăcere arată că operaţia se făcea, apoi Johnny întrebă :

— Voi petreceţi acolo ?

— Da mititelule.

— Mâine e Crăciunul, nu-i aşà ?

— Da. Ţi-e mai bine acum ?

— Da, puţin... dar tot mai freacă. Ce e Crăciunul ? De ce e sărbătoare. ?

— He, iacă aşa... o zi.

Fără îndoială, mulţumit cu explicaţia, Johnny nu mai spuse nimic în vreme ce tatăl său frecă din nou.

Apoi începù de odată :

— Ei bine, mama mi-a povestit că în toate părțile se fac daruri când vine Crăciunul și numai aicea nu. Mi-a spus că unu pe care-l chiamă Sf. Nicolae, oh! dar nu un alb, înțelegi, ci un fel de Chinez, se coboară pe coș în noaptea Crăciunului ca să aducă tot felul de lucruri băeților mici ca mine, și că pune darurile în pantofi. Ea vrea să mă facă să cred că așa e. Nu frecă acolo, tată, mai jos... ea a spus asta ca să ne necăjească pe noi amândoi, nu-i așa?... Dar, tată, frecă mai jos.

S'ar fi crezut o casă pustie, atât de mare era tăcerea; se auzeau cele mai mici zgomote de afară și cuvintele lui Johnny ajungeau la ureche foarte lămurit, cu toate că coborîse glasul ca să zică:

— Dă-i înainte, o să treacă în curând... Ei ce fac acolo?

Moșneagul crăpă puțin ușa ca să vadă. Prietenii lui nu se mișcară din loc dar văzî pe masă o pungă de piele și câteva piese.

— Trebuie să facă vre-un rămășag, ori poate joacă răspunse tatăl și se puse din din nou pe frecat.

— Ași vrea să joc ca să câștig bani, zise Johnny după un moment.

Moșneagul răspunse cecece trebuia să răspundă în totdeauna în fața unui lucru cu neputință:

— Dacă Johnny așteaptă până voi găsi aur atunci am să fiu bogat etc...

— Știu eu, zise Johnny, dar nu găsești. Ei bine! ori că găsești d-ța, ori câștig eu la joc, e tot una,

chestie de noroc... Dar nu e așa că sunt curioase poveștile astea de Crăciun pe cari mama mi le-a povestit? Crăciunul, ce însemnează asta?

Moșneagul trebuià oare să cruțe prejudecățile prietenilor cari puteau să-l audă? Oricum, răspunsul pe care-l dete fiului său nu fu auzit.

— A, da! zise Yohnny, care nu mai părea așa de interesat, am mai auzit vorbindu-se de *El*. Destul, tată. Acum aproape nu mă doare. Invelește-mă bine. Așa. Acum, urmă el, cu glasul înăbușit sub învelitoare, stai lângă mine până oi adormi; și pentru a fi sigur, copilul scoase afară o mână, apucă mâneca tatălui său și închise ochii.

Omul așteptâ răbdător câteva momente, dar tăcerea aceasta mare dăinuind, îi deșteptâ curiozitatea; întredeschise ușa cu mâna cea liberă și rămase surprins văzând odaia cea mare întunecată și goală; în acelaș moment câteva flăcări strălucitoare izbucniră printr'o năruire a tăciunilor din sobă, și la lumina lor, recunoscù pe Dick Bullen care stă aproape. Il strigâ cu jumătate glas.

Dick tresări, se ridicâ și făcu câțiva pași.

— Unde sunt ceilalți?

— Ii aștept, se plimbă pe-afară. Ce mă privești așa; îți închipui că am băut prea mult?

S'ar fi putut crede; ochii îi ereau strălucitori și obrajii înflăcărați. Se întoarse încet lângă sobă, se scutură, închise nasturii și zise râzând:

— Tu nu ne-ai dat destul de băut ca să ne îm-

bătăm. Haide, lasă eticheta, stai liniștit să nu-l deștepți. Mă duc, îi aud venind să mă caute. Bună seară!

Erea adevărat. Cineva se lovise de ușă. Dick Bullen ieși repede. Moșneagul ar fi avut mare plăcere să-l urmeze, dar mâna asta mică a lui Johnny care-l ținea, mâna asta așa de slabă, așa de uscată eră un motiv puternic ca să nu încerce să se dseprindă, și din contră apropiè scaunul și-și puse capul lângă al mititelului. Somnul îl coprinse și pe el.

Dick Bullen se duse la tovarăși.

— Ești gata? zise Staples.

— Da, ce oră e?

— E trecut de miezul nopții. Dar știi că sunt mai mult de cincizeci de mile dus și întors. O să poți să le faci?

— Cât o fi! Unde e iapa?

— La răscruci, cu Bill.

— S'o mai ție un minut.

În vârful picioarelor reintră în colibă; la lumina focului ce se stingeă, înaintă spre patul cel mic. Moșneagul sforăia pe scaun, lângă Johnny care sta ca înmormântat sub învelitoare, afară de câteva șuvițe de păr umede de sudoare și partea de sus a frunții. Dick Bullen se apropiè și mai mult, făcù o mișcare nehotărâtă, privi peste umăr... Nu eră nemeni... Hotărât, cu amândouă mâinile ridicându-și mustățile mari, se aplecâ spre copil... O bufnitură de vânt nepoftită însufleți în cămin focul aproape stins care-și aruncă ultima flăcără punând pe fugă pe Dick Bullen.

Era și timpul ; tovarășii săi nu mai puteau stăpâni ființa furioasă pe care n'o puteai defini de cât apropiindu-te de ea : o iapă mare gălbue ; era iapa cerută. Nu tocmai frumoasă iapa asta ; spatele cocoșat dispărea sub *machillasul* șelei mexicane, picioarele groase, drepte și osoase, ochiul neliniștit, cu toate că pe jumătate orb, mișcarea din coadă, totul într'un cuvânt, desvăluia într'ânsa un dobitoc tare nărăvaș ; adăogați la șoldurile de o înălțime ciudată o culoare pe care ar fi învidiat'o un dovleac, și veți avea potretul ei poate înfrumusețat.

— Păziți-vă să nu zvârle băeți, zise Staples, și tu, Dick, nu uită mai cu seamă ce ți-am recomandat, apuc'o iute de coarnă și vîră piciorul în scară uite ! Așa ! hai !...

Omul se aruncă pe calul ce se zbatu o bucată de vreme, ceata se depărtă brusc, Dick înfipse pintenul, Jovita zvârli și porni în galop.

Pe când iapa sfărâma cu copitele pietrele din cari ieșeau scânteii, se auzi o voce strigând în întunec :

— A luat'o bine !

— Dacă e zor, ia, când te întorci, drumul de pe vale, și să n'o ții la coborâș ! Noi o să fim la prund la ceasu cincii.

Dar Dick era deja departe când Staples, cu mâinile făcute pâlnie, își sfârși recomandațiile strigând prelung : „Hop ! călătorie bună“.

M'am adresat Muzei eroilor cavaleriști ca să cânte în verșuri, isprăvile, luptele și pericolele lui

Dick Bullen; dar Muza nu se ostenește pentru mârtoagele nărăvașe cari au pe spatele lor un cavaler zdrențaros. O să vi le povestesc prin urme în proză. Iapa nu pierduse nici o ocazie să se întreacă în năravurile ei cele mai felurite: să se înfurie, să se ridice în două picioare, să asvârle, să sară în sus. Ast-fel la ora unu nu se aflau decât la Rattlesnake-Hill. Dick știa că la o milă înaintea lui se afla un râu greu de trecut cu o așa mârtoagă. Atunci atacă la rândul lui, strânse brusc coapsele și când începu să coboare se prefăcu că o ține și întovărăși aceasta cu strigăte de alarmă cari dădură rezultatul dorit. Jovita desnădăjduită se repezi ca o săgeată. Un moment mai în urmă, pe când țășnea sub ea noroiul țărmlui, Dick o strânse pentru a face o săritură gigantică și se aflară numai decât în mijlocul șuvoiului mâniat. Luptând, și înotând atinseră celălalt țarm.

Restul drumului, până la Muntele Roșu, e destul de neted. Liniștită de apă, sau îmblânzită de călăreț, Jovita își micșoră numărul svârliturilor și al abaterilor din drum; ast-fel șanțurile, câmpiile fugeau sub picioarele ei. La ora două trecuseră de Muntele Roșu, și puțin după aceasta, pe câmpie, ajunseră și lăsaseră în urmă sprintena diligență a pionierilor; la două și jumătate, drept în scările sale, el salută cu un strigăt de bucurie priveliștea a doua săgeți și a unui catart de pavilion. O lovitură de pinten, o isbitură cu *lasso-ul* său, și Jovita, repezindu-se, intrară

ca un vârtej în Tuttleville și nu se opriră decât în piața otelului Tututor-Națiunilor.

Rândașul căruia-i fu încredințată Jovita, cât pe ce să fie răsturnat de o svârlitură, dar tocmai asta îl deșteptă mai bine.

Dick făcù înconjurul orașului adormit, întovărășit de stăpânul hanului. Casele de joc ereau singurele luminate; însă Dick se împotrivi ispitei și o luă drept spre niște prvălii închise încă, ce se deschiseră din cauza larmei ce făcea. Pe unele locuri fu ocărât, dar cea mai mare parte din negusori se purtară destul de frumos și cumpărăturile se terminară peste tot cu un ciocnet de pahare pline. La trei, își isprăvisе treaba. Reluă drumul hanului strângând cu scumpătate o cutie în care se afla mica lui comoară. Pe drum fu oprit de Frumuseșea în persoană: farmec colosal, toaletă strigătoare, accent spaniol convingător și vibrant, o desăvîrșire: dar acest fiu al naturii fu de bronz, nu răspunse de cât printr'un răs batjocurilor și vesel la cele mai seducătoare chemări.

Un nechezat îl primi, Jovita îl aștepta. Reluară sborul lor fantastic, trecând dintr'o săritură strada deșartă, mâncând câmpia și mai deșartă încă. După vijelie urmase un frig pătrunzător care curățise orizontul de ceață, și-ți îngăduia să zărești jaloanele drumului în semi-transparenta unei nopți limpezi. Erau ceasurile patru și Dick nu atinsese încă de cât încrușișarea căii cu drumul transversal al comitalului; și asta pentrucă, cu toate sforțările lui, făcuse un ocol

pentru a se feri de povârnișul râpos, — ocol făcut prin valuri de noroiu. Indrăsneța iapă intră până 'nburtă și își cheltuiă puterea pe care ar trebuit s'o cruțe ca să treacă ultima și greua coastă de cinci mile; dar Dick slujindu-se de mijlocul ce-l întrebuiță ca să ațâțe una din acele furii atât de obicnuite Jovitei, o jumătate de ceas le fu destul ca să ajungă pe muchea ce ducea la Rattlesnake Creek. Încă o jumătate de oră și atinseră șuvoiul. Atunci, lăsând slobod frâul pe gâtul dobitocului, îl îndemnă cu vorba și întonă un cântec cu cadența repede. Deodată Jovita făcu o săritură în lături, care ar fi trântit pe un cântăreț mai puțin solid de cât Dick. O formă omenească ieșise de după zăgaz și se atârname de zăbală, în vreme ce mai departe, în mijlocul drumului, se desemnă, pe fundul zărilor, statura unui călăreț care striga :

— Predă-te! întovărășind porunca asta cu o înjurătură.

Cu toate că erea pregătit la toate, Dick, simțind iapa tremurând sub el, gata să cadă, și sudoarea brobonându-i fruntea; strigă puternic :

— Te cunosc Jack Simpson; înapoi! lasă-mă să trec, că pe urmă...

N'avu timp să isprăvească. Jovita se ridicase în două picioare făcând o săritură nebunească; cu o strașnică lovitură a capului său năvăș, răsumase pe om călcându-l în picioare fără milă. O a doua înjurătură, două focuri de pistol schimbate și celălalt se rostogoli de pe calul său pe când Jovita erea la o sută de pași

de primejdie; dar călărețul aveà brațul drept scos din luptă, sfărâmat de un glonț; se sluji de mâna stângă ca să apuce frâul și nu încetenì mersul. Totuși trebuì să se oprească să-și strângă șaua care se urnise din loc când fusese atacat; asta ținu cam lung, având în vedere că suferea și că nu aveà de cât o mână ca să se slujiască. De sigur nu se temeà că o să fie urmărit, dar timpul trecea și-l făcea să întârzie. Zorile începeau să se ivească; cu toate puterile lui concentrate într'o singură gândire, și îndreptate spre acelaș țel, își învinse durerea și, urcându-se din nou pe cal, se repezi spre Rattlesnake-Creek.

Sosi momentul când Jovita, ne mai putând de osteneală, începu să sufle; Dick de asemenea pierdea puterile... și ziua se apropià cu pași mari! Curaj, Dick Bullen! Zboară, Jovita! O zorilor, nu vă arătați încă!

Ereà pierderea sângelui?... De câteva momente sărmanul auzea ca niște urlate în urechi, ochii păreau că nu mai voesc să-l slujească așa de limpede; nu recunoștea împrejurimile.... Să se fi rătăcit? Nu recunoștea Rattlesnake Creek. Cu toate astea îl aveà dinainte-i, dar șuvoiul de apă mânioasă din ajun se prefăcuse în câteva ore, își îndoise întinderea și erà peste putință să'l treci. Curagiul lui Dick slăbi puțin, totul încurcându-se în creerul său, și trebuì să închidă o clipă ochii ca să-și vie în fire. În timpul acestei clipe scurte, văzu în odăița lui pe sărmanul Johnny bolnav, adormit lângă tatăl său. Atât fu de

ajuns ca să-și recapete puterea; își ridică cu energie pleoapele îngreuiate, lepădă cum putu haina, cismele pistolul, și asvârlind tot ce-ar fi putut să-l îngreueze, până și șeaua Jovitei, nu păstră de cât prețiosul săculeț pe care-l înnodă zdravăn la gât și, strângând între genuchii lui goi coastele iepii, se aruncă în curent, scoțând cu un strigăt sălbatec, o chemare desperată.

Un alt strigăt răspunse de pe malul celălalt.

La suprafața apei, două capete, al omului și al calului se arătară o clipă; în curând ele fură smulse la voia întâmplării, amestecându-se cu sfărâăturile de tot soiul împinse la vale de arborii desrădăcinați.

.

Deșteptându-se din somn, Moșneagul, văzu focul și candela stinsă. Cineva bătea la ușă. El deschise, dar se trase repede înapoi; un om, nu! nu nu om, — o formă sângerândă, aproape goală, learcă de apă, se sprijinea de zid șovăitoare.

— Dick!

— St! doar me încă?

— Da, dar tu! tu!

— Nu tremură, dobitoc bătrân, mai bine dă-mi o picătură de whisky, ah! dar repede, repede!

Moșul se grăbi să caute și să aducă... sticla goală! Dick ar fi tras o înjurătură zdravănă, dacă ar fi putut; acățându-se de ușă, făcu semn Moșneagului să se dea mai aproape și îi șopti cu glas stins;

— Ia pachetul ăsta... eu nu pot. Înăuntru e ceva pentru Johnny.

Bietul om deslegă sacul și îl deschise în fața lui Dick care repetă mereu :

— Iute! iute!

Nu se aflau înăuntru de cât câteva nemernice jucării, de sigur cumpărate ieftin, lucrate grosolan, vopsite cu culori vii. Una eră sfărâmată și alta, mi-e greu să mai spun, ireparabil stricată de o bae prea lungă; vai! o pată de sânge mânjea pe cea de-a treia.

— Nu mai sunt așa frumoase, șopti slab Dick, dezamăgit, dar ce vrei, face omul ce poate. Du-te de le pune în pantoful lui și când se va deșteptă, îi vei..., ține-mă să nu cad... îi vei spune, știi tu... — și Dick Bullen avu un surâs slab, — îi vei spune că a fost pe-aci Moș-Crăciun.

Așa a venit Crăciunul la Simpson Bar, lăsând în drum un braț și sângele inimei lui, ca să cadă mânjit de noroi, sfârticat, sleit, la ușa celeidintâi case.

Eră Crăciunul! Și aurora lui, desmierdând firea cu cele dintâi raze ale sale, o învălui cu o manta de aur și de trandafiri, care se întinse până la Simpson Bar, întocmai ca roșăța care acoperă o frunte virtuoasă a cărei faptă bună a fost surprinsă.

M L I S S

I

Smith's Pocket, adică cum i se zise : Buzunarul lui Smith, e așezat pe coasta unui înalt munte roșu, în punctul unde Sierra Nevada începe să se coboare în coline mai potolite și unde pâraele devin mai puțin rezezi și mai puțin roșatice ; văzute de pe coasta împurpurată de apusul soarelui, prin lumina roșatică și praful roșu al drumului, casele-i albe risipite, seamănă destul de bine cu petele de cuarț ce punctează muntele.

În timpul coborârei întortochiate, pierzi din vedere de cinci sau de șase ori diligența roșie încununată cu călători în cămăși roșii, care, după ce a făcut ocolirile cele mai neprevăzute, dispare cu totul la două sute de pași de sat. Întorsătura aceasta bruscă a drumului pricinuește adesea o greșală destul de glumeată, căci călătorul străin, crezându-se sigur de el, iese une ori din orașul pe care-l crede cu totul în altă direcție. Se povestește chiar că unul din acești călători prea încrezători în ei înșiși a fost întâlnit de mineri la două mile departe de Smith's Pockes, du-

cându-și umbrela, sacul de noapte, o culegere literară și alte semne evidente ale civilizației, căutând în zadar colonia căreia îi întorcea spatele. Într'un asemenea caz, un observator, ar fi putut găsi o răsplată, la amăgirea-i, în aspectul fantastic al țării. Imensele crăpături ce întredeschid pământul, ca și prăvălirile de pământ roșu, seamănă mai mult cu haosul unei răscoale din timpuri primitive, de cât cu vre-o lucrare a omului. La jumătatea coastei, o punte lungă își confundă până în adâncul prăpăstiei picioarele ei lungi și nepotrivite cari-i susțin trupul îngust și îl fac să semene cu uriașul schelet al unei fosile antideluviene. La fiecare pas, alte șanțuri mai mici încrucișează drumul, lăsând să curgă în adâncimea lor pârae fără nume cari merg să se arunce pe ascuns în marele șivoi ale cărui valuri galbene, se rostogulesc mai jos. Prin alte locuri, câte o colibă ruinată, fără acoperiș, sau ne mai având în picioare de cât un perete, nu păstrează amintirea trecerei pe aci a vechilor locuitori de cât prin bătrâna vatră înnegrită.

Inceputurile coloniei Smith's Pocket, nu sunt cu toate astea așa de vechi; ele se urcă la descoperirea, făcută în acest loc de unul pe care-l chema Smith, a unui *buzunar* (prescurtare a semnificativei expresiuni: buzunar plin de aur). Într'o jumătate de ceas, cinci mii de dolari fură scoși din acest buzunar de către Smith, care jertfi trei mii pentru contruirea apeductului și a tunelurilor, iar șteampul înghiți restul. Din nenorocire Smith băgă de seamă că buzunarul

său, ca toate celelalte buzunare, era amenințat să se golească și — cu toate că scurmâ până în măruntaele Muntelui-Roșu, — acești cinci mii de dolari fură cea dântâi și cea de pe urmă răsplată a muncii sale. Muntele se făcuse avar.

Învins, dar nu încă desperat, Smith se îndeletnici, fie în mine, fie în mori, cu exploatarea cuarțului, de care se lăsă pentru a se apucă de lucrări hidraulice, apoi de spălare, și în sfârșit ajunse încet — încet la desfrâu. Incepeau să-și spună oamenii la ureche că Smith bea mult, pe urmă puțin câte puțin, se răspândi zvonul că Smith era un bețiv și jumătate și oamenii ajunseră să zică, cum se întâmplă adesea, că nu fusese nici o dată altceva. Din fericire, viitorul coloniei nu atârna de soarta unui pionier, alții găuriră muntele și descoperiră alte buzunare, așa că Smith's Pocket deveni o așezare importantă cu cele două oteluri ale lui, cu biroul de depeși, cu cele două magazine generale și cu cele două „familii ale lui mai însemnate“.

Din când în când, lungă și unica-i stradă era speriată de apariția neașteptată a ultimilor mode din San-Francisco, importate pentru nevoile exclusive ale celor două familii însemnate; cărpele astea elegante, mai străluceau și prin contrastul cu aspectul sărăcăcios, sbârcit, gol, al naturii desfigurate, umilind partea cea mare a populației, căreia duminica nu-i aduce de cât rufărie curată fără nici o podoabă de prisos.

Era și o biserică metodistă, și ceva mai departe, cum cobori, un cimitir; în sfârșit o școală mică.

Bine înțeles, școala aceasta avea un dascăl, pe care mica lui turmă nu-l cunoștea, de alminteri, de cât sub numele de : „domnul“. Intr'o seară, pe când se află singur, scriind cu grije, pe câteva caete deschise înaintea-i, mai multe din acele pilde, cari trec drept ultimul cuvânt al perfecțiunii caligrafice și morale. Scrisese tocmai : *Bogățiile sunt înșelătoare*, și înfrumuseță substantivul cu înflorituri alese, când cineva bătù încet la ușe.

Toată ziua vrăbiile ciocăniseră pe acoperiș, fără ca zgomotul să-l deranjeze de la lucrul său ; dar ridică capul, când se deschise ușa după ușoare bății repetate, și apariția unei fetițe foarte rău îmbrăcată, îl făcù să tresară. Ochii aceștia mari, și părul încurcat, acoperind în șuvițe dezordonate o față arsă de soare, brațele și picioarele acelea prăfuite de țărână roșie, toate îi erau totuși cunoscute. Eră Melisse Smith, fica fără mamă a lui Smith. Mirarea dascălui s'ar fi putut tâlmăci prin aceste cuvinte : Ce o fi vrând ?

Mliss, cum i se zicea pe toată înălțimea și toată întinderea Muntelui-Roșu, era de toți cunoscută, mai ales ca o fată incorigibilă !

De o fire nedisciplinată, mânioasă și răsvrătită, isprăvile ei nebunești erau tot atât de proverbiale ca și slăbiciunile tatălui său și erau primite tot așa de înțelepțește de locuitorii orașului. Nu rare ori o puteai vedea schimbând cu copiii ce umblau la școală, ocări întotdeauna, câte odată pumni, cele mai adeseori în avantajul ei, căci, pe lângă o limbă bicinitoare, avea

și pumnul tot așa de zdravăn ca al ori-căruia din adversarii ei. Putea să se ție de o urmă de vânat cu dibăcia unui vânător; dascălul o și întâlnise dedându-se exercițiului acestuia la o depărtare de mai multe mile, cu capul gol, fără ciorapi și fără încălțăminte, pe potecile muntelui. În timpul rătăcirilor acestora voluntare, își găsea hrana în tabăra mine-rilor cari i-o dăruiau cu bună-voință. Nu atârnase de cât de ea ca să fie obiectul unei protecții mai înalte; cucernicul Josne Mac-Snagly, predicatorul, o așezase într'unul din cele două oteluri, ca slujnică, sperând s'o mai cioplească puțin, și ce e mai mult o înfățișase evelor lui la școala de duminecă. Dar, la otel, la o ocazie, aruncă fără multă vorbă farfuriile în capul stăpânului, și răspundea fără înconjur la glumele mușteriiilor. În ce privește școala de duminecă, impresia ce o produse fu așa de nepotrivită cu liniștea posomorâtă a acestei instituțiuni, încât, din considerație pentru rochiile țepene și nepătata moralitate a copiilor trandafirii și albi ai celor două familii însemnate, cucernicul părinte fu nevoit s'o dea afară cu rușine, și cu afurisenii.

Dacă dascălul ar fi putut să uite aceste antecedente și această reputație, când fata îi apărî la școală i le-ar fi amintit prin zdrențele, prin părul ei nepieptănat și prin picioarele ei sângerânde cari îi deșteptară mila; spiritul ei de neatârnare isbucnea până și în ochii negrii, a căror privire îl pironi locului

— Dacă mă vezi astăsară, zise ea repede, fixându-l

cu îndrăsneala privirei ei aspre, e fiind-că știam că ești singur, și că, ora când fetele sunt aici a trecut: ele mă disprețuesc, iar eu le urăsc... — Iată — Vreau să învăț, și, fiindcă la școală se învață, vreau, să viu la școală.

Poate că dacă ar fi unit umiliința lacrărilor cu sărăcia îmbrăcămintei și cu sălbăticia părului ei dascălul ar fi ascultat pur și simplu de un banal simțământ de milă; dar, la îndrăsneala ei, el răspunse cu acea stimă pe care toate firile originale și-o acordă reciproc, și fără să știe, când sunt puse în contact. O privi deci cu atenție în vreme ce fata continua cu energie, cu mâna pe clanța ușii și cu ochii în ochii lui:

— Dacă nu știi numele meu, să știi că mă chiamă Mliss... Mliss Smith! Pentru asta poți să-ți pui mâna'n foc. Tatăl meu e bătrânul Smith, bătrânul Bummer Smith, iată... Sunt Mliss Smith, și viu la școală.

— Ei bine? zise învățătorul.

Ea rămase mută; obcinuită cu contrazicerea și cu împotrivirea, chiar nedreaptă și adeseori crudă, liniștea asta a dascălului fu pentru ea o surpriză. Oprită în avântu-i, ființa asta sălbatecă, — zăpăcită, începu să sucească o șuviță de păr între degete; linia împetrită a buzei de sus strânse pe dinții ei crunți, se distinse și tremură încetișor, pleoapele se plecară și ceva, ca o roșată se lupta cu acea a obrazului ei pârlit și cu stropiturile de noroi și mai roșii încă.

O, schimbare se făcea în spiritul ei, și deodată,

svârlindu-se înainte, strigând pe Dumnezeu s'o ia, căzu pe pupitrul învățătorului, suspinând din fundul inimii sale pline. El o ridică cu blândețe și așteptă să treacă furtuna. Pe când, printre suspine, fata repetă *mea culpa* căinței copilărești: — N'am făcut înauns ! nu voi mai face, de acum o să fiu foarte cuminte ! — învățătorului îi veni în gând s'o întrebe pentru ce a părăsit școala de duminică.

— Pentruce ? pentruce ? ah da ! ei bine pentru ce mi-a zis el, (*el*, erea Mac-Smagley) că sunt reă, și că Dumnezeu mă ură, din pricina asta. Dacă mă ură Dumnezeu ce erea să fac eu la școala de Duminică ? Nu vreau să am vre-o datorie către oamenii cari mă urăsc. Am spus asta lui Mac-Smagley ? Da, iam spus-o, iacă.

Dascălul începu să râdă. Râsul ăsta așa de sincer aveă un răsunset atât de ciudat în mica odaie a școlii, încât el se oprî suspinând și suspinul fu tot așa de sincer ca și râsul lui.

După un moment de tăcere, el îi vorbi de tatăl ei.

— Tatăl meu ? Ce tată ? Tatăl cui ? Ce a făcut el vre-o dată pentru mine ? Pentru ce când trec, oamenii îmi zic : „Na ! e Mlissa bătrânului Bummer Smiht !“ ? Da ! oh da ? așa vrea să mor, să mor, toată lumea să moară. Și începù din nou să plângă.

Tot ceea ce d-voastră și cu mine am fi putut spune, după ce am fi auzit spovedania asta de copil, învățătorul, aplecat spre ea, ca pentru a o adăposti, i-o spuse tot așa de bine, ținând socoteală, mai mult de

cât d-voastră și de cât mine, de zdrențele ei, de picioarele ei goale, însângerate și de influența primejdioasă a tatălui ei; apoi o ridică în picioare, o învâli c'un fel de șal ce avea și o petrecu îndemnând-o să vie a doua zi. Pe drum, îi urâ noapte bună.

Pe poteca pe care apucâ ea, luna desfășura o panglică albă. Învățătorul rămase pe loc, urmărind cu ochii mica formă ostenită care se târa șovăind; așteptă până ce trecu ea cimitirul și ajunse la colțul drumului, unde, întorcându-se spre el, fata rămase o clipă nemișcată ca un atom al suferinței sub depărtatele și nepăsătoarele stele. Atunci el se întoarse să-și reia lucrul; dar liniile caetului se desfășurau în perspective lungi de panglici nesfârșite, pe cari figuri de copii păreau că trec plângând în noapte. Odăița școlii îi păru mai singuratică de cât înainte; închise ușa și se întoarse acasă, visând dealungul drumului.

Cu fața spălată, cu părul păstrând urmele unei lupte recente cu pieptenul, Mliss se înfățișă a doua zi dimineață la școală, și nu mai lipsi o singură zi. Privirea-i disprețuitoare mai scânteia din când în când; dar erea deja aproape îmblânzită. Atunci începù un șir de mici încercări, de mici îngăduințe, din cari dascălul și eleva avură deopotrivă partea lor, ceeace mări între ei încrederea și dragostea. Totdeauna supusă sub ochii învățătorului, și uneori blajină în timpul recreațiilor, nu trebuia totuși să o contrazici, nici ceeace chemă ea s'o necinstești, căci atunci o coprindeau mâinii neîmblânzite, și mai mult de un potrivit al

ei, găsiindu-și în ea stăpânul, eră silit să se plângă de înfricoșetoarea Mliss, dascălului, care constata înfracțiunea pe vr'un obraz sgâriat sau pe vre-o haină ferfeniță.

Intrarea ei în școală fu un eveniment însemnat în colonie; câțiva părinți amenințară că o să-și retragă copiii de la o astfel de tovărășie proastă, alții îl sprijiniră pe dascăl în opera lui de îndreptare. Cu o răbdare și o tărie cari-l mirară și pe el, când și-aduse aminte mai târziu, dascălul puțin câte puțin făcu pe Mliss să iasă din bezna vieții sale trecute.

El făcu ca sufletul acesta prăpăstios să prospereze pe drumul adevărului, al binelui și al frumosului, într'o îndrumare statornică care părea tot așa de firească ca și cum ar fi străbătut poteca îngustă unde o lăsase el, la lumina lunii, în seara primei lor întâlniri. Aducându-și aminte de nereușita evanghelicului Mac-Snagley, el se feri cu grije de stânca de care credința născândă a Mlissei se sfărâmasese din greșeala unui pilot neîndemânat. Din cauza asta, dacă dânsa în cursul unei citiri găsea cuvinte cari au înălțat pe semenii ei deasupra celor mai copti, celor mai înțelepți și celor mai prevăzători; dacă învăța ceva dintr'o religie al cărei simbol e suferința, și dacă vechea văpae de reă prevestire se îmblânzea în ochii ei; dascălul lăsă să înmugurească impresiile în inima ei fără ca el să încerce vreodată să-i facă din asta o lecție. Adeseaori o strângere de mână, o vorbă de aprobare din partea unui lucrător cu cămașea de lână, făcea să se urce o ro-

șată vie în obrazul tânărului dascăl, căci Mliss erea una din ale lor; tot ce se făcea pentru ea mișcă. Puneau ceva din inima lor în asta, și unii, dintre cei mai săraci, strânsesă o sumă care îngădui zdrență-roasei Mliss să poarte haine ca o fetiță cuviincioasă și cioplită.

Intr'o seară pe când învățătorul întârziă lucrând pilduitoarele-i exemple, Mliss bătu în ușa lui ca și acum trei luni. Ereă cuviincios îmbrăcată, aveă fața curată, și, afară de părul ce cădeă la întâmplare și afară de strălucitorii ei ochi negri, nu mai rămânea nimic într'insa care să amintească prima ei apariție pe pragul școalei.

— Te deranjez? întrebă ea, ești poate ocupat? ai putea să vii cu mine?

La răspunsul afirmativ, ea adaoase cu tonul poruncitor de altădată:

— Atunci vin-o repede!

Porniră împreună în întunerec. După ce mersesă câteva clipe, dascălul o întrebă unde merge.

— Să văd pe tata.

Numele acesta familiar, îl auzeă el pentru prima oară pe buzele ei; ea nu-i zicea nici odată altfel decât bătrânul Swith, sau mai scurt „bătrânul“. Și pentru prima oară vorbea de dânsul de trei luni încoace. Invățătorul știa de astfel, că Mliss se ținuse departe de tatăl ei de când se schimbasesă. După tonul răspunsului înțelese că ea n'are să spuie mai mult și o urmă supus. Prin cârciumi, tripouri, și prin localurile

de joc, intrară pentru a ieși numai de cât. Invăluită de fumul de tutun, de larma și înjurăturile din tavernele acestea, copila, ținând mâna învățătorului, părea nepăsătoare la tot ce nu era obiectul căutărilor ei. Câți-vă din desfrânații ce se găseau acolo, recunoscând pe Mliss, o chemară să joace și să cânte cu ei; ar fi forțat-o chiar să bea, dacă n'ar fi intervenit învățătorul; în vreme ce alții, recunoscând pe acesta din urmă — tăcând îi făceau loc să treacă. Trecuse o oră de când căutau Fetița șopti atunci la urechea tovarășului că e o cârciumă în partea cealaltă a pârâului, unde gândea că o să-l găsească. Dar zadarnic a-lergă încă o jumătate de ceas.

Pe când se întorceau dealungul șanțului și se găseau aproape de punte, privind luminile de pe malul cel l'alt, o detunătură isbucni de odată în văzduhul întunecat și răsunetul ei făcù înconjurul Muntelui-Roșu, în vreme ce câinii lătrau din toate părțile. Luminii ce păreau că joacă sburând, apărură câteva clipe prin mahalale orașului. Zgomotul unor pietre ce se desprindeau din munte se amestecă cu murmurul apei; ramurile chiparoșilor, mișcate de vânt, sunară lovindu-se, apoi tăcerea se întinse și mai adâncă. Intr'o mișcare involuntară de apărare, dascălul se întoarse spre Mliss, dar ea se făcuse nevăzută. Prins de-odată de o spaimă grozavă el se aruncă pe povârniș în albia pârâului pe care-l trecù sărind din piatră în piatră până la intrarea mahalalelor, la poalele Muntelui-Roșiu. Un moment se opri ca să privească

deasupra lui ; răsuflarea i se opri..., recunoscuse pe puntea cea strâmtă forma aeriană a micii lui tovarăşe, a cărei umbră alunecă ca o săgeată în întunec. Urcă malul, şi călăuzit de luminile ce se grămădiseră pe un anume punct al muntelui, în curând se opri gâfâind în mijlocul unei mulţimi împetrită de groază. Copila eră acolo ; ieşi din grup, luă de mână pe învăţător şi îl duse în tăcere înaintea unei deschizături făcută în munte, un soi de peşteră ale cărei ziduri erau în parte sprijinite de căpriori de lemn putred. Fata eră palidă ca moartea, dar aţâţarea i se potolise ; privirea ei zicea că evenimentul prevăzut se împlinise ; în ochii ei lucea un uşor ştiu ce care părù, dascălului încremenit, că e aproape o uşurare. Fata arăta cu degetul o grămadă de zdrenţe cari păreau că au fost lăsate în adăpostul acesta de cel din urmă lucuitor al său. Invăţătorul se apropiè, aprinse focul, şi aplecat peste hainele acestea vechi, văzù că nu erau de cât însuşi Smith, care părea că vrea să umple *buzunarul* gol cu zdreanţa lui omenească. Erea rece, cu un pistol în mână şi un glonţ în inimă.

II

Pe mormântul proaspăt, adăogat lângă celelalte morminte ale micii îngrădituri, fù săpată o inscripţie prin îngrijirea şi pe cheltuiala învăţătorului. *Drapelul Muntelui-Roşu*, în numărul său următor, aduse şi el tributul său memoriei „unuia dintre cei

mai vechi pionieri ai noștri“ cu o delicată apostrofă relativ la „această otravă a celor mai nobile inteligențe“ și cu întorsături discrete, dealminteri, pentru a îngropă trecutul odată cu „scumpul nostru frate“. — Lasă pentru a-l plânge, adăogă *Drapelul*, pe copila lui unică, care astăzi este o școlăriță exemplară, grație silințelor cucernicului Mac-Snagley. — Cucernicul Mac-Snagley făcea într'adevăr mult zgomot pe socoteala îndreptării Mlissei. Indirect atribuind nenorocitei copile sinuciderea tatălui ei, dânsul emoționează școala de dumenică prin aluziuni așa de mișcătoare, vorbi așa, de bine de rezultatele mântuitoare „ale mormântului tăcut“ încât cea mai mare parte din tinerii săi auditori, rămaseră muți de groază, iar vlăstarele trandafirii și albe ale celor două familii însemnate scoaseră urlete jalnice, nelăsându-se a fi mângăiate. Ceea-ce Mac Snagley numise convertirea sălbatecei Mliss, minerii, mai energici, o exprimau prin : *s'a dat la brazdă*.

Urmând mersul timpului, venise acum rândul verii ; fû lungă și arzătoare. Pe măsură ce fiecare dogoritoare zi se sfârșea cu nouași de fum cenușiu pe creștetele munților, și, pe când, ridicată de vânt o cenușe roșie se risipea peste tot coprinsul, verdeața cu care primăvara împodobise mormântul lui Smith, se veșteji și se uscă. In zilele acelea, dascălul, rătăcind prin cimitirul mic în după-prânzurile de duminică, erea une ori uimit văzându-l presărat cu rarile flori sălbatece ce se mai mai pitulau prin umedele păduri

de molifți; cele mai adeseori o cunună împletită în chip nedibaciu împresurată biata cruce țărănească. Coroanele astea erau făcute dintr'o iarbă mirositoare cu care copiii dela școală își parfumau băncile, amestecată cu syringă și brebenei de pădure; ici și colo dascălul zărea spice de mărul-lupului. Tovărășia plantei acesteia veninoase îl impresionă greu, redeșteptându-i o amintire: într'o zi de plimbare lungă, când străbătea un creștet păduros, întâlnise în inima pădurii pe Mliss cocoțată pe un molift răsturnat, ale cărui ramuri aplecate formau un tron fantastic. Strângea în poala rochiei tot felul de ierburi și cepe de molift, cântând o melodie de-ale negrilor știută din prima ei copilărie. Recunoscându-l de departe, îi făcuse semn să vie să șadă pe tronul ei și îi dăde să mănânce mere pădurețe. Dascălul profitase de ocazie pentru a-i arăta însușirile vătămătoare ale mărului-lupului, ale cărui flori întunecate le avea răspândite pe genunchi și o făcù să-i făgăduiască că n'o să se atingă de ele câtă vreme i-o fi elevă. Când se înțeleseră, el nu mai avu nici o grijă, de oare ce pusese la încercare scrupuloasa cinste a cuvântului ei.

Din ziua când se știu că Mliss se cumintise mai multe familii propuseră a se însărcina cu creșterea ei, dar, din toate casele ce se deschiseră pentru ea, dascălul alese pe a D-nei Morper Erea tipul plăcut și blând al femeii, așa cum înflorește în regiunile noastre dinspre sud-vest, și care ca fată fusese cunoscută sub numele de „Trandafirul câmpiilor“. Fiind din

acelea ce luptă cu hotărâre contra lor inșile, D-na Morpher, după un lung șir de efortări, se vindecase de înclinarea ei firească de a nu se îngriji de nimic, și se supusese principiilor de ordine, pe cari le socotea ea, împreună cu Pope, ca cea dintâi lege a cerului; dar nu putea să reușască, ori-cât de hotărâte erau propriile ei mișcări, să reguleze orbita sateliților ei; câteodată chiar se întâmplă câte o ciocnire între ea și soțul ei, și firea pe care o învinsese într'ânsa, ridică capul și se afirmă mai cu seamă în copiii ei: — Lycurg cotrobăia prin dulap între prânzuri; Aristide se întorcea de la școală fără pantofi lăsând la poarta articolul acesta însemnat de toaletă, pentru plăcerea de a se bălăci desculț prin șanțuri; Octavia și Cassandra își băteau joc de curățenie. Cu o singură excepție, ori câte făcuse Trandafirul-câmpiilor, pentru a curăți, a îndreptă, a disciplină bogata-i maturitate, nu putuse cu nici un chip să împiedece micile vlăstare de a crește nesupuse și neorânduite. Singura excepție era Clytemnestra Morpher, sau mai familiar Clytia, în vârstă de cincisprezece ani, și care îndeplinea nepătata concepție a mamei sale: măsurată, bine îngrijită, modestă și de un caracter domol. Excelenta D-nă Morpher, greșea când își închipuia că Clytia era pentru Mliss o mângâere și o pildă. Înșelată de părerea asta, ori de câte ori Mliss era răutăcioasă, ea-i mărea căința aruncându-i în față pe Clytia ca un model de urmat.

Fără a se miră mult, prin urmare, dascălul află apro-

piata sosire a Clytiei la școală. În adevăr, el trebuia să socotească venirea ei ca o mare favoare pentru el, și ca o pildă de bună purtare pentru Mliss și celelalte școlărițe, căci Clytia era o adevărată domnișoară. Moștenind însușirile fizice ale mamei sale, și îndurând înrâurirea climei Muntelui-Roșu, ea se deschisese de timpuriu; astfel toată tinerețea orașului, în ochi; căreia soiul acesta de floare era o varietate, suspină după ea în Aprilie, și se prăpădeă de dor în luna lui Mai. Indrăgostiții împresurau școala la ceasul ieșirii și unii din ei erau geloși pe învățător; poate tocmai întâmplarea asta din urmă îi deschise ochii. Totuși n'avusese ocazia să observe că Clytia era o ființă romantică. În timpul clasei fata pretindea ca toți să se ocupe numai de ea: penițele le găsea întotdeauna rele, sau cerea să i l-e înțepenească în toc, și însoția această cerere cu o privire rugătoare, puțin potrivită cu serviciul ce cerea; câteodată sprijinea, din întâmplare fără îndoială, un braț rotund și alb pe al dascălului, pe când el îi scria în caet, și fiecare dată roșea, aruncându-și pe spate buclele blonde printr'o mișcare cochetă din cap. Nu știu dacă am spus că dascălul era un om tânăr; puțin importă de alt-fel: primise o creștere aspră și susțină focul ochiadelor amețitoare ca un tânăr spartan ce era; — calitatea, poate chiar și cantitatea neîndesulătoare a prânzurilor lui îl ajută la acest ascetism. Ori-cum, de obicei se ferea de Clytia; dra într'o seară ea se întoarse la școală să caute un

lucru pe care-l uitase și nu voi să-l găsească până ce învățătorul nu s'a învoit s'o petreacă până acasă, și, în împrejurarea asta, se zice, dînsul se căzni să placă, — puțin, îmi închipuesc, — și asta pentru a mări necazul și veninul ce umpleau deja sufletul admiratorilor Clytemnestrei. Cu toate astea, nu și-a deschis nici o dată inima către cineva a-rătând motivul acestei fapte.

Nu pot ști dacă în noaptea ce veni dormi mai bine ori mai rău, dar în dimineața ce urmă acestui episod sentimental, Mliss nu veni la școală, trecu și după prânzul, Mliss tot nicăiri. Clytia, fiind întrebată, răspunse că plecaseră împreună la școală, dar că pribeagă asta de Mliss o luase pe alt drum. Seara, dascălul se duse să găsească pe D-na Morpher, a cărei inimă de mamă, eră grozav de neliniștită; d-l Morpher își petrecuse toată ziua căutând, fără să dea de urma fugarei. Aristide fu chemat ca complice probabil; dar isbuti să încredințeze pe'ntreaga familie de lucrul contrariu. Părerea D-nei Morpher erea că pe biata mititică o vor găsi înecată în vre-o gărlă, sau, ceea-ce erea aproape tot atât de grozav, murdărită și acoperită de noroi, pe punctul de a disprețui virtutea săpunului. Învățătorul, cu inima strânsă, se întoarse la școală. Tocmai când aprindea lampa și se așeză la birou, văzu dinainte, un bilet adresat lui și cu scriitura fetei. Biletul părea mîzgălit pe o foaie smulsă dintr'o agendă veche și, de teama unei indiscrețiuni nelegiuite, fusese pecetluit cu șase bucățele de pâine.

Deschizându'l aproape cu duioșie, citi aceste cuvinte a căror ortografie am schimbat-o.

„Onorate Domnule, când veți citi ceea ce vă scriu voiu fi fugit pentru a nu mă mai întoarce nici-odată“... *niciodată*, **NICIODATĂ**, **NICIODATĂ** ! Pu-teți dà mărgaritarele mele Maryei Jennings, și *mândria mea din America*, (erea litografia puternic colorată a unei cútii pentru țigări) Sallyi Flanders, dar să nu cumva să dați ceva Clytii Morpher ! Voiți să știți părerea mea despre dânsa ? E cu desăvârșire desgustătoare. Iată tot ce vă pot spune de o cam dată.

A D-voastră supusă.

„MLISS SMITH“

După ce citi a doua oară, apoi a treia oară, epistola asta ciudată, dascălul cugetă la ea până ce luna își ridică fața strălucitoare de-asupra munților îndepărtați și lumină poteca școalei, bătătorită de picioarele copiilor. Presură poteca asta cu bucăți din scrisoarea pe care-o rupsese, și se simți mai liniștit, fiindcă luase o hotărâre.

Abia se ridicase soarele a doua zi, și dascălul se află deja în buceagul cel nepătruns al pădurii de molifti, aci făcând pe un epuraș să sară din culcușu-i, atrăgându-și dincolo muștrările zgomotoase ale ciorilor risipite cari de sigur își petrecuseră foarte rău noaptea, și ajunse astfel pe creștetul păduros unde întâlnește altă dată pe Mliss.

Acî recunoscî moliftul căzut și ramurile înciucurate ;

dar tronul erà gol. Apropiindu-se totuși, o formă care-i păru că este-a unui animal spăimântat, se repezi din ramurile uscate și se pitulâ într'un tufiș des. Dascălul, apropiindu-se de bătrânul arbore, găsi o urmă, proaspătă încă, și privind în văzduh zări pe fugară cocoțată pe-o caracă, sus. Se priviră în tăcere.

— Ce vrei? întrebâ ea scurt, căci ea fu cea dintâi care vorbi.

— Aș vrea... mere sălbatece.

— Ah?... N'o să ai! Du-te. Pentru ce nu cei la Clytemenestra? (Mliss părea că-i place să-și exprime disprețul adăogând silabe de prisos la numele clasic destul de lung al tovarășei sale.) Oh! d-ta!... d-ta!... răutăciosule!

— Dar mi-e foame, Lissy. N'am mâncat de ieri de la prânz. Mor de foame; și, ca și cum s'ar fi sfârșit de nemâncare, căzù greu lângă arbore.

In zilele amare ale vieții ei rătăcitoare, Mliss cunoscu senzația asta pe care-o ascundeà el așa de bine. Inima ei fu mișcată. Dezarmată, dar tot având bănueli, nu-și părăsi locul, dar îi zise:

— Uită-te sub arborul răsturnat, ce stă lângă d-ta, caută, o să găsești, dar nu spune la nimeni.

Mliss își aveà depozitul de priviziuni, ca șoarecii și vererite; dar dascălul nu putù să găsească nimic, foamea turburându-i se vede simțul pătrunderii. Mliss rămase încurcată. In sfârșit, întrebându-l prințre ramuri mai mult cu privirea-i răutăcioasă de cât din gură:

— Dacă mă cobor ca să-ți dau, îmi făgăduiești că n'o să mă prinzi ?

El făgădui.

— Să te ia moartea dacă minți !

El se învoi.

Mliss alunecă până la piciorul arborului... Timp de mai multe minute nu se auzi de cât pârâitura nucelor între dinții învățătorului.

— Ți-e mai bine ? îl întrebă ea cu grije.

Dascălul răspunse că da ; se întremase și mulțumindu-i cu gravitate, făcu o mișcare pentru a se întoarce acasă. După cum se așteptă, ea nu întârzié să-l cheme. Se întoarse. Ea stătea dreaptă, palidă, cu lacrimi mari în ochii măriți. Momentul priincios venise ; merse drept la ea, îi luă mâinile, își înfipse privirea în ochii ei umezi, și 'i zise cu o emoție pe care căută s'o ascundă :

— Ți-aduci aminte, Lissy, de prima seară când ai venit la mine ?

Ea-și aduceà aminte.

— M'ai întrebat dacă vreau să te primesc la școală pentru că voiai să înveți și să te faci mai bună, și eu ți-am răspuns...

— Mi-ai răspuns : Vino !

— Și dacă învățătorul la rândul său ți-ar spune că se simte singur fără mititica lui elevă și că-i cere să vină pentru a învăța să fie mai bună... ce i-ai răspunde ?

Lissy, cu capul plecat, nu răspunse nimic, și liniștit, dascălul astentă. Ispitit de tăcere, un iepure se arătă

aproape de ei, apoi se opri așteptând întâmplările. O veveriță se coborî până la jumătatea trunchiului unui arbore, dar, se opri aci.

— Lissy, vezi, aștept, zise încet dascălul.

Ea surâse.

Arborii, mișcați de un zefir trecător, își legănav vârfurile, o lungă rază de lumină, lunecând printre ramurile lor încâlcite, cădea în plin pe fața nehotărâtă a copilei. De odată ea luă mâna dascălului, brusc după cum îi era felul. Ce spuse ea, abia fu auzit, dar dascălul îi dete la o parte de pe frunte părul lung și negru și o sărută. Iepurele și veverița duseră în familiile lor vestea.

III

Gândurile amare ale unei zile de exil nu aduseseră schimbări mari în firea Mlissei. Cu toate astea, fu mai puțin dușmană de aci înainte cu tovarășii săi; păstră însă o înfățișare vrășmașe față de Clytemnestra. Poate că gelozia nu adormise de tot în pieptu-i mic dar pasionat și se întrebă deja pe ce rotunzime albă, sau pe ce margine durdulie, unghiile ei vor găsi mai mult loc de sfâșiat; dar fiindcă asemenea violențe erau înfrânate de învățător, dușmănia ei luă o formă neobicinuită pe care n'o putea observa nici acela în contra căruia se 'ndreptă

În vorba precum și în obiceiurile și deprinderile Mlissei, nimeni, și dascălul mai puțin decât toți, nu vedeă că ea ar fi avut vre-odată o păpușe, și cu toate aceste nimic nu erea mai adevărat. Mliss avea o păpușe;

ar fi mai bine să zicem: Mliss își avea păpușa! Existența-i nenorocită fusese un secret pe care d-na Morpher îl descoperi din întâmplare. Această tovarășă veche a pribegiilor Mlissei purta urme neîndoioase de suferință: fața-i de altă dată era de mult ștearsă de loviturile timpului și sulemenită de noroiul drumurilor, într'un cuvânt semăna mult cu Mliss de altă dată. Rochea-i de stofă ieșită, ereză ruptă și murdărită cum fusese aceea a stăpânei sale și niciodată cineva n'a auzit pe Mliss mângâindu-și păpușa, de atâta mizerie, cu o vorbă de dragoste. N'o arăta niciodata celorlalți copii; sărmana sta culcată în scorbura unui copac, aproape de școală și nu se urnea din loc decât în timpul plimbărilor singuratice ale stăpânei sale. Aceasta își îndeplinea cu asprime datoriile către păpușe, ca și către ea; nu-i îngăduia nici cel mai mic lux. Se întâmplă că d-na Morpher, dintr'un sentiment de bună voință, cumpără o altă păpușe pentru Mliss. Copila primi darul cu un amestec de răceală și de curiozitate. Dascălul, privind într'o zi păpușa nouă, găsi că ochii albaștri liniștiți și obrajii trandafirii și rotunzi, aveau o ușoară asemănare cu Clytemnestra; ereză limpede că Mliss băgase și ea e seamă, căci, ba o ciocnea cu capul de stânci când ereză singurură, ba o târa cu o sfoară, de acasă și până la școală și de la școală până acasă. Alte ori, așezând'o pe bancă, își făcea perniță de ace din corpul ei răbdător și nemișcat. Făcea asta pentru a se răzbuna, în chip figurat, de avantajile pe cari Clytia putea să le câștige sau cunosteă, prin intuiție riturile unor

păgâni cari-și închipuesc că omul, al cărui efigie o chinuesc, lăncezește și moare?

Ori-cum, pe lângă ciudățeniile acestea, dînsa uimeă pe dascăl prin deșteptăciunea vie și neobosită pe care o dovedea la lucru, ori care-ar fi fost. Nu cunoștea nehotărârea și frica copilăriei, și răspunsurile ei în clasă erau totdeauna însoțite de un fel de îndrăzneală. Bine înțeles, nu era infalibilă, dar puteai spune că suma greșelilor judecăței sale, nu răpea nimic din valoare curagiului și îndrăzelii cu cari tranșă chestiuni prea grele pentru a fi bine înțelese de un copil.

Indată ce mînuță-i roșie se ridică pentru a cere cuvântul, se făcea o tăcere de admirație printre micile ei tovarășe. Se întâmplă câte-o dată ca însăși dascălul să se îndoiască, ascultând'o, de propria lui experiență și părere. Și, pe lângă asta, oare-cari particularități cari-i făcuseră la început plăcere, începură să-i inspire o mare neliniște. Nu putea să nu-și mărturisească că Mliss e vindicativă, obraznică și neatârnată; nu i se puteau recunoaște decât două însușiri cari, la ea, nu erau poate decât două numiri ale aceluiasi termen: bravura și sinceritatea.

După ce s'a gândit mult asupra acestui lucru, dascălul ajunsese la încheerea tuturilor acelora cari cugetă cu bună credință; își mărturisi că osândești în totdeauna ceea ce poate să-ți displacă și să te vatăme, fără să-ți pese de motiv și că păstrezi comori de bunătate pentru ceea-ce te linguşește și-ți place. Hotărâ deci să ceară părerea cucernicului Mac-Snagley. Pasu^l

acesta îi umileă mândria, căci nu mai ereau de loc prietini amândoi, dar nu se gândea decât la Mliss și se mângăia poate cu simțământul de mărinimie de care avea să dea dovadă. Înălătură deci desgustul și se duse să găsească pe cucernicul Josne Mac-Snagley.

Cuviosul părù bucuros că-l vede; binevoi chiar să observe că dascălul are aerul mâhnit.

— Probabil ești supărat de nevralgie ori reumatism; și eu am fost prins de friguri după ultima mea conferință, dar m'am deprins să mă rezemnez și găsesc refugiul în rugăciune.

După un moment de tăcere întrebuințat ca să scrie o anumită rețetă în contra frigurilor, pe care i-o dictă dascălul, d. Mac-Snagley începù să laude nesfârșit pe D-na Morpher. Era podoaba creștinătății; tânăra-i familie făgăduia mult; și ce fată bine crescută miss Clytia! așa de cuviincioasă, așa de blândă!... Erea orbit de perfecțiunile Clytiei și nu mai isprăvea cu laudele.

Dascălul se simțea încurcat; entuziasmul acesta părea că scoate în lumină deosebirea dintre Clytia și biata Mliss, mai ales că erea și ceva confidențial, care nu-i plăcea, în tonul cuviosului părinte pe când vorbea de cea mai mare dintre domnișoarele Morpher. Deci, după ce încercă zadarnic să-i spue ce lucru îl adusesse, dascălul găsi cu cale să se retragă. Nu ceruse sfatul pe care venise să-l caute, dar în sinea lui, muștră pe nedrept pe cuviosul Mac-Snagley că i l'a refuzat. Și mă prind că erea de bună credință.

Dacă fu o neizbândă, ea totuși nu avù urmări ne-

norocite, căci părù că reînoește între dascăl și elevă legăturile strânse de altădată. Copila își dete seama că se făcuse o schimbare în atitudinile dascălului, care de curând deveniseră silite. Intr'o zi, pe când se plimbau împreună, ea se opri fără veste, se urcă pe o cracă și'l privì cu toată forța ochilor ei mari, iscoditori.

— Nu ești nebun? zise ea, însoțind întrebarea cu o mișcare a capului care scutură cozile ei negre.

— Nu.

— Nici plictisit de ceva?

— Nu.

— Nu ți-e foame? (Foamea erea pentru Mliss o boală de care puteai fi prins în orice clipă.)

— Nu.

— Și nu te gândești la ea?

— La cine, Lissy?

— La fata aia albă. (Erea ultimul epitet născocit de Mliss care erea o oacheșe întunecată, pentru a desemna pe Clytemnestra.)

— Nu.

— Pe cuvântul d-tale? (După insistențele dascălului, Mliss înlocuise cu această formulă pe cea veche: să te ia moartea dacă minți.)

— Da.

— Pe cinstea d-tale sfântă?

— Da.

Mliss îi dete o scurtă sărutare sălbatecă, și sărind jos, dispărù. Cele două trei zile următoare ea se învoi

să semene ceva mai mult cu ceilalți copii și, cum zicea chiar ea, să fie cuminte.

Orașul Smith's Pocket va fi el vre-o dată capitala unui Stat? Erea o perspectivă destul de nesigură. Dascălul îl locuia de doi ani, și fiind-că leafa lui amenința să rămână tot așa de mică, se gândea la o schimbare. Administratorii școlii îi cunoșteau intențiile; dar tinerii cultivați și de o moralitate nepătată fiind rari în vremea aceea, el se învoi să mai conducă școala toată iarna. Nimeni de alminteri nu-i cunoștea hotărârea, afară de singurul lui prietin, doctorul Duchesne, un tânăr medic creol stabilit la Wingdam. Nu vorbi de asta nici D-nei Morpher, nici Clytiei, nici la nici unul din elevi; tănuirea aceasta era în parte rezultatul silei lui înăscute de a creâ încurcături, și dorința de a ocoli întrebările și păreriile unei curiozități de rând; — apoi nu credea că se putea împlini vre-o dată un lucru, înainte de a fi fost făcut.

Pentru ce nu-i plăcea să se gândească la Mlis? căci nu-i plăcea să se gândească la ea. Erea, bănuiesc, un instinct egoist care-l făcu să caute să se încredințeze că simțimântul ce-l avea pentru ea era nebunesc și romantic; merse până la a-și zice că va fi mai bine călăuzită de un învățător mai bătrân și mai aspru. Asta pentru că fata eră de unsprezece ani și în curând, după obiceiul Muntelui-Roșu, avea să fie socotită femeie. De altfel își făcuse datoria: După moartea lui Smith se adresase rudelor acestuia; o sora a mamei Mlissei răspunsese că mulțumiește dascălului și că peste câteva

luni o să părăsească Statele Atlantice pentru California. Erea o temelie așezată pentru castelul în nori pe care-l clădeă învățătorul. Nu eră firesc după toate, să-și închipue că o femeie bună și simpatcă, înarmată cu influența pe care o dă o înrudire apropiată, va călăuzi mai bine de cât el firea asta ciudată? Cu toate astea, când i-a citit el scrisoarea, Mliss a ascultat-o distrată, a luat-o din mâna lui cu un aer supus, apoi a tăiat-o cu foarfecele în mai multe personaje, înfățișând toate pe Clytemnestra, și le lipi pe zidurile din afară ale școlii, după ce a scris pe ele: „fata albă“ ca nu cumva să se înșele cineva.

Totul vesteă sfârșitul zilelor frumoase; în vale se strânsese cea din urmă recoltă. Dascălul se gândi ca și el să-și facă secerișul, examinând aceea-ce lecțiile, pe cari le semănase că atâta zel, produseseră în tinerele spirite pe cari le cultivă. Judecătorii competiți cari se puteau afla în Smith's Pocket, fură adunați în sala cea mare a școalei, pentru solemnitatea impusă de obiceiuri, și care constă în a încurcă pe copiii sfoși silindu-i să vorbească, după cum sunt siliți martori; la bara tribunalului. Întotdeauna îndrăsneala și sângele rece sunt încercate de onoruri și îmbrățișeri. Cititorul va ghici deci că Mliss și Clytia străluciră în prima linie, împărțind interesul public: Mliss prin limpezimea priceperii sale și încrederea în sine, Clytia prin siguranța domoală și perfecțiunea manierelor. Cealalți se turburară și greșiră pe capete. Strălucitele răspunsuri date de Mliss fură, se înțelege, cele mai aplaudate și obținură cea mai mare izbândă; ante-

cedentele ei îi asigurau simpatiile unei întregi clase de oameni cari nu pătrunseseră în școala prea pretențioasă, dar ale căror fețe bărboase priveau de afară prin ferestre. Totuși popularitatea Mlissei fù o clipă compromisă de o întâmplare neprevăzută, din care însă fata ieși triumfătoare.

Ne fiind ajutat de nimeni pentru organizarea acestei solemnități, se putuse foarte ușor ca dascălul să nu se gândească, în absorbirea lui, să poftească pe cuviosul Josue Mac-Snagley, dar aceasta din urmă reparase greșeala pofindu-se singur, și gustă plăcerea de a înspăimânta pe elevii mai fricoși cu întrebările cele mai nehotărâte, cele mai încurcate, puse cu un ton sentențios și lugrubu. Intrerupse pe Mliss care își luase zborul în plină astronomie și desemnă cu creta revoluțiile pământului ce contribuie la muzica sferelor și definea cu ușurință orbita fiecărei planete.

— Melissy, zise grav Mac-Snagley, vorbeai de căile pământului și de mișcările soarelui, și spuneai că așa a fost dela creștine, da?

Mliss nu răspuns decăt printr'un semn din cap destul de disprețuitor.

— Ei bine, adevărat e? zise Mac-Snagley, încrucișând brațele.

— Da, răspunsese Mliss, crispând buzișoarele ei roșii.

Băeții frumoși cari umpleau ferestrele, înaintară pentru a vedeà mai bine în sala școlii, și o figură rafaelică de sfânt tânăr și cu barba blondă a celei mai mari haimanale din mină, se întoarse

spre copilă, suflându-i în ureche : „ține-te bine, Mliss !“ Cuviosul scoase un oftat adânc, aruncă o privire de milă spre dascăl, apoi spre copiii și sfârși prin a-și opri ochii asupra Clytiei. Frumusețea Smith's Pocketului ridică încet brațu-i alb și neted, ale cărui conture seducătoare mai erau înfrumusețate de o strălucitoare brățară de aur masiv, dată de unul din adoratorii ei supuși și pe care-o purtă în cinstea împrejurării. Pe loc se făcù tăcere ; obrazii Clytiei erau de trandafiriul cel mai viu și mai dulce, ochii ei mari erau de albastrul cel mai strălucitor, vâlul alb al rochiei decoltate învâluiă umerii cei mai fragezi și mai rotunzi. Clytia privi la dascăl, și dascălul făcù un semn din cap ; atunci ea vorbi cu glas dulce :

— Josue porunci soarelui să se oprească, și soarele se supuse !

Asta era o lovitură de teatru ; un murmur lingușitor trecù prin odae, o expresie triumfătoare se ivi peste fața lui Mac-Snagley, o umbră aspră pe aceea a dascălului, și o amâgire comică în trăsăturile privitorilor de la fereastră. Mliss își răsfoi repede cartea de astronomie, apoi o închise cu o plesnitură seacă și zgomotoasă. Mac-Snagley scoase un gemăt, respectabila mulțime de pe scaune se miră, și publicul din fereastră isbucni într'un „ura“ selbatec când, lăsând să-i cadă pumnul închis pe pupitru, Milss făcù declarația :

— E o mînciună ! Nu cred !

Se vorbește și acum de asta în colonia Smith's Pocket.

IV

Pe platoul verde al coastei dinspre miază-zi a Muntelui-Roșu, lungile spice de mărul-lupului, deschizându-se în frunzișul lat, își clătinau din nou clopoței albaștri negri; pădurile de pini răspândeau pătrunzătoarele lor arome; azaleele începuseră să îmbobocească și viorelele își pregăteau haina lor liliachie. Din nou malul de pământ ridicat pe mormântul lui Smith se făcu verde și strălucitor. Cimitirul mic culese câțiva oaspeți mai mult în anul ce se scursesese, și mormintele se rânduiau două câte două dealungul zăplazului până lângă mormântul lui Smith, care era singuratic. O superstiție îi făcuse pe toți să se ferească de această vecinătate, și iarba, în jurul lui Smith, nu adăposteà pe nimini sub învelișul ei verde.

Drapelul Muntelui-Roșu duse știrea până în mahalale și locuitorii orașului aflară, prin numeroase afișe, că o trupă dramatică vestită, aveà să joace, timp de câteva zile, o serie de farse strălucite „să crapi de răs” cu cari alterna în chip plăcut o melodramă și o mare petrecere cu danțuri și cântece. Afișele astea făcură zgomot și fură pentru copiii de la școală un obiect de speranțe ambițioase. Dascălul făgăduise Mlissei, care socotea acest soi de plăcere ca rar și sfânt, că o va luà cu el, și faimoasa seară găsi pe dascăl și pe Mliss printre public. Gândesc că inima Mlissei bătù mai mult de trei lovituri înainte de a se ridica perdeaua.

Acelora cari, ca Mliss, nu cunoșteau din teatru de

cât numele și n'aveau de făcut nici o comparație, le era îngăduit să petreacă în măsura închipurii lor. Pentru ceilalți, jocul actorilor fu triumful mediocrității; melodrama nu era nici destul de proastă ca să te facă să râzi, nici destul de bună ca să te intereseze; și dascălul, întorcându-se spre copilă, fu uimit văzând efectul extraordinar ce producea asupra acestei firi impresionabile reprezentația care pentru el era o prostie. La fiecare zvâcnire a inimioarei ei care bătea, sângele i se urcă în obraji, buzele mici și pătimăse se întredeschideau de răsuflarea repede, ochii i se măriau și sprincenele ei negre se strângeau. Ea nu râdea de greoaiele glume ale bufonului, căci Mliss râdea rar, și nu recurse la batistă ca duioasa Clytie, care, în timp ce-și ștergea discret ochii, vorbea cu tovarășile ei și privea pe furiș la dascăl; dar, când se isprăvi piesa, când perdeaua verde căzu, Mliss își recăpătă suflul și, privind pe dascăl cu un surâs care cerea iertare, cu un mic gest de osteneală: „Du-mă acasă,” zise ea. Pleoapele oacheșe îi căzură ca și cum ar fi voit să regăsească în închipuirea ei tovarășia eroilor ce atât de mult o mișcaseră.

Dascălul făcù o greșală; ducând'o acasă crezù că trebuie să-și bată joc de toată reprezentația.

— Crezi, zise el vesel Mlissei, crezi că domnișoara care joacă așa de bine, e într'adevăr amoretată de domnul care poartă haine așa de frumoase? Dacă îl iubește cu adevărat, o plâng din toată inima.

— Pentru ce? zise Mliss ridicând ochii cu vioiciune.

— Pentru motivul foarte simplu că n'ar putea să-și întreție nevasta cu puținul ce câștigă el; și pe deasupra să mai plătească atât pe săptămână pentru hainele lui frumoase. Pe urmă, ar avea o leafă mai mică fiind căsătoriți, de cât fiind îndrăgostiți, admitând că nu sunt dejă căsătoriți fiecare de partea lui, căci bănuiesc că bărbatul frumoasei contese vinde bilete la ușe, ridică perdeaua, potrivește lumina lămpilor sau îndeplinește orice alt serviciu tot așa de elegant și distins. Cât despre tânărul bine îmbrăcat, admit că hainele lui sunt frumoase; prețuesc doi dolari și jumătate, poate trei, fără să vorbim de mantaua aceea de postav roșu al cărui preț îl cunosc, căci am cumpărat odată pentru odaia mea de culcare; și de sigur, Lissy, tânărul ar fi și un băiat frumos dacă n'ar bea prea mult. Oamenii n'ar trebui să abuzeze de asta ce să'l pocnească în ochi și să'l arunce în noroi cum au făcut alaltăeri seara la Wingdam. Nu ești de părerea mea, Lissy? Bietul om! va putea să-mi datorească multă vreme cei doi dolari și jumătate, și n'am să-l dojenesc. Cred că astăzi a putut să prânzească.

Dealmenteri, nu se oprì acì. Mliss îi luase mâna într'ale ei, și se sileà să-l privească în ochii pe cari tânărul îi întorceà cu încăpăținare: fata avea o idee nelămurită despre ironia lui, căci și ea erà în stare să fie la o ocazie, prin actele și cuvintele ei, de o dispoziție sardonice; dar dascălul urmâ pe acelaș ton până la poarta d-nei Morpher. Incredința pe Mliss în mâinile mamei ei adoptive, refuzâ poțtirea ce i se făcù

de a lua ceva, de a se odihni, și, umbrindu-și ochii cu mâna pentru a se feri de efectul ochiadelor blondei Clytemnestra, se întoarse acasă, luând drumul cel mai lung, și numai când trecu pentru a doua oară pe dinaintea ușii sale, intră.

A doua zi Mliss veni târziu la școală, și tot așa în cele două zile de după reprezentație. Lipsi chiar la întâlnirea ce-i dăduse dascălul pentru plimbarea obișnuită în după prânzul de Vineri, lucru ce-l făcu să nu iasă. Pe când își așeză cărțile, înainte de a părăsi școala, o voce subțirică șopti la spatele lui :

— Domnule, vă rog ?

Și, întorcându-se, dascălul recunoscu pe Aristide Morpher.

— Ei bine, ce e mititelule, ia spune.

— Vă rog, domnule, mie și lui Kury, ni se pare că Mliss vreă iar să fugă.

— Ce însemnează cuvintele astea, domnule? zise dascălul cu acea nedreaptă mânie cu care primim în totdeauna pe aducătorul unei vești rele.

— Vă rog, domnule, ea nu mai dă pe acasă, și Kurg și eu, o vedem mereu vorbind cu..., și chiar și acum vorbește cu unul din actori, știți d-voastră, și a zis ieri lui Kurg și mie că poate să recite tot așa de bine ca d-ra Celestina Montmorency. Și e adevărat, domnule, ne-a spus pe din afară toate tiradele.

Mititelul se opri înspăimântat, dascălul îi strigă :

— Ce actor ?

— Cel care are pălăria lucitoare,... și părul lucitor... și acul de aur... și lanțul de aur...

Aristide cel drept dete răspunsul acesta oprindu-se la fiecare cuvânt ca să răsuflă.

O clipă pentru a-și lua mănușile și pălăria, și dascălul fu afară; simțea că se înăbușe. Aristide pornise și el, dar trebui să alerge, pentru a pune în acord picioarele lui mici cu pașii mari ai dascălului. Acesta oprindu-se de odată, Aristide se lovi de el. Dascălul îl întrebă, ca și cum ar fi continuat vorba:

— Unde stau de vorbă?

— La arcadă.

El se mai opri o dată pe drumul cel mare.

— Aleargă acasă, zise el băiețelului. Dacă Mliss e acolo, întoarce-te să-mi spui iute!

Și Aristide, cel cu picioare mici, începu din nou să alerge.

Erea tocmai în fața arcadei din partea cealaltă a stradei. Așa i se zicea unei clădiri lungi și neregulate care adăpostește o prăvălie, o sală de biliard și un restaurant. Invățătorul, trecând strada, văzu că doi sau trei trecători se întorceau ca să-l observe. Iși mai așeză haina, își șterse fața și intră în prăvălie; aci se găseau obicinuiții gură-cască, cari îl priviră uimiți, — și unul din ei, se uită țintă la el, cu o expresie atât de ciudată, încât se opri; — nu era de cât reflexul lui însuși într'o oglindă mare. Asta îl făcu să cugete că poate e prea surescitat; de aceea, luând un număr din *Drapelul Muntelui-Roșu*, se sili să se liniștească citind anunțurile. După aceea trecu prin restaurant și intră în sala de biliard: copila nu era, dar un om stetea lângă una din mese, pe cap cu o

pălărie de pânză ceruită și cu marginile mari. Invățătorul recunoscu pe directorul trupei; îi fusese antipatic de la prima vedere pentru chipul ciudaț cum își purtă barba și părul. Mulțumit că nu a găsit acolo pe Mliss, se întoarse spre omul cu pălăria ceruită. Acesta, cu toate că văzuse pe dascăl, se prefăcu că nu'l vede, — joc ce rar reușește oamenilor de rând; — cu un tac de biliard în mână, ținteà cu atenție o bilă din mijloc. Dascălul rămase în fața lui până ce actorul ridică ochii; când li se întâlniră privirile merse la el.

Intenția lui era să se ferească de scene sau certuri. De îndată ce începu să vorbească, gâttelejul i se strânse din ce în ce mai tare, așa că vorbele ieșiau anevoie și propriul lui glas îl înspaimântă, atât de gros părea, îndepărtat și vibrând totuși.

— Știu, începu el, că Melisse Smith, o orfană, una din elevele mele, a vorbit cu d-ta voind să fie actriță. N'ai să tăgăduiești, cred?

Aplecându-se din nou pe biliard, omul cu pălăria ceruită dete o puternică lovitură de tac care trimise bila în toate colțurile, pe urmă făcu înconjurul mesei, se duse să ia bila, și o așeză în acelaș loc. După aceea își luă prima poziție și răspunse.

— Să presupunem că nu tăgăduesc!...

Simțind că se înăbușe din nou, dascălul strânse cu mâna înmănușată marginea biliardului și reluă:

— Cred că d-ta ești un om de onoare, și n'am să-ți spun prin urmare de cât un cuvânt: Sunt episcopul ei și răspund de viitorul ei. Pericolele felului d-tale

de viață, le cunoști tot așa de bine ca și mine. Toată lumea de aici îți va mărturisi că am smuls'o odată de la o existență mai rea de cât moartea, că am ridicat'o din noroiul drumului și al stricăciunii; ei bine! voi încercă să reîncep. Aide, să judecăm ca oamenii; ea n'are nici tată, nici mamă, nici frate, nici soră, îi vei da d-ta așa ceva în schimb?

Omul părù că cercetează vârful tacului pe care'l ținea în mână, pe urmă căută împrejurul odăii pe cineva cu care să poată râde de gluma aceasta frumoasă.

— Oh! știi bine, urmă dascălul, e o fată ciudată și încăpăținată, dar s'a făcut mai bună de cum era. Cred că am încă înrâurire asupra ei și nădăjduesc că, ea și d-ta, n'o să mergeți mai departe în această afacere. Te rog ca om, ca *gentleman*, să mi-o lași. Nu cer altceva de cât... — Ceva, care de-odată îl înnăbuși, — îi tăie scurt vorba.

Directorul cu pălăria ceruită, neștiind de ce tace, ridică capul cu un brutal hohot de râs și zise tare:

— Da, o vrei pentru d-ta singur, nu este-așa? Ei bine! băete dragă, asta nu merge cu mine!

Invățătorul se făcù vânăt. Insulta era în glas mai mult de cât în cuvinte, în privire mai mult decât în glas, și în persoana omului mai mult decât în celelalte. Retorica pe care această specie de dobitoace o apreciază mai bine e o lovitură de pumn. Dascălul înțelese, și forța-i nervoasă multă vreme reținută, ușurându-se în actul acesta, lovì fața care-i rânjea. Lovitura trimese pălăria ceruită într'o parte, tacul în

alta, și sfâșie mănua dascălului și pielea mâinii de-
asemeni; iar gura dobitocului care'l insultase fu sfâ-
șiată în cele două colțuri, ceea ce strică pentru câtă-va
vreme armonia barbei lui originale. Se auzi un răc-
net, o înjurătură, apoi zgomotul unei lupte, pe urmă
un tropăit de picioare. Mulțimea năvăli în sala de
biliard înșirându-se la dreapta și la stânga, când se
auziră două detunături una după alta. Directorul cu
pălăria ceruită care trăsese fu asaltat de mulțime;
învățătorul, rămas singur, cu mâna stângă scutură
de sub haină călții aprinși ai împușcăturii, cealaltă
mână i-o ținea cineva. Căută să vadă pentru ce;
observă că sângeră, și că degetele îi erau încleștate
pe mânerul unui cuțit! Nu mai înțelegea... De unde
și cum luase cuțitul acela? Nu pătrundea. Cel care îi
ținea mâna însângerată era d-l Morpher care căută
să-l târască afară; dar dascălul se opuse, încercând,
pe cât îi îngăduia uscăciunea gâtului, să rostească
numele Mlissei.

— Merg toate bine, dragul meu, zise d-l Morpher,
minunat de bine, — e acasă la noi.

Dascălul se împlânzi.

Fără să se mai îngrijească de omul cu pălăria ce-
ruită, coborâră strada împreună; pe drum D. Morpher
îi povesti că Mliss alergase într'un suflet acasă și-l
înștiințase că-l omoară pe dascăl la arcadă, dacă nu
l'o fi omorât.

Dascălul trebui să făgăduiască lui Morpher, care
nu l'ar fi lăsat să plece fără asta, că nu va cauta să se
mai întâlnească cu adversarul lui din noaptea aceea;

apoi se îndreptă spre școală. Foarte mirat văzù că ușa eră deschisă, și mirarea crescù și mai mult când, intrând, văzù pe Mliss stând într'un colț cu o înfățișare speriată.

Ca la cea mai mare parte din firile prea sensibile, caracterul dascălului aveà ca bază preocupăția de sine. Amintirea insultei ce i se aruncase în față, cu cât se gândea la ea, cu atât se înveninà mai tare. Erà cu puțință deci să se interpreteze ast-fel dragostea lui pentru o copilă? In orice caz, erà vinovat de donchișotism, se făcuse ridicol. Și pentru ce? pentru ingrata aceasta care renunță de bună voe la dragostea lui și care îi respingeà autoritatea. Toată lumea îi spusese cine e, numai singur el se luptase împotriva pă, rerei generale, și astăzi eră silit să mărturisească-tăcând, adevărul celor ce i se prevestiseră: grație ei se luase la bătae într'o cârciumă cu un ticălos. Iși primejduise viața pentru a dovedì ce? Ce dovedise? Nimic. Ce o să zică lumea? Ce vor zice prietenii? Ce-o să zică Mach-Snagley? Ce-o să răspundă chiar el?..

Sub stăpânirea preocupării acesteia, cea din urmă persoană pe care-ar fi vrut s'o întâlnească, eră de sigur Mliss.

Intrând în odae, îi zise în câteva cuvinte reci și grăbite că are de lucru și că dorește să rămâe singur. Când fata se ridică, luâ scaunul pe care ea-îl părăsise, căzù pe el și își ascunse fruntea în mâini. Când ridică capul, ea areà tot acolo, în picioare, și'l observà, îngrijată.

— L'ai omorât? întrebă ea rece.

— Nu.

— Ți dădusem cuțitul ca să-l omori? strigă ea cu însuflețire.

— Mi-ai dat tu cuțitul? repetă dascălul uimit.

— Da, eu ți l-am dat. Eram ascunsă sub tejghea. Am văzut când l'ai lovit, v'am văzut căzând pe amândoi: el scăpase cuțitul din mâini și ți l'am dat. Pentru ce nu l'ai înfipt? zise Mliss clipind repede și gesticulând.

Dascălul tăceà.

— D-ta ești devină de toate, continuă Mliss. Dacă m'ai fi întrebat, ți-aș fi spus că plec cu actorii. Și pentru ce plecam cu ei? Pentrucă nu-mi spuseseși că te duci; dar eu știam... Te-am auzit spunând doctorului. Nu erea să rămân singură cu Morpherii, vezi și d-ta. Ași muri!

Cu un gest dramatic, care se potriveà perfect cu rolul, scoase din sân câteva frunze ofilite, și ținându-le în mâna întinsă, îi zise repede cum obicnuia, cu accentul particular al primei ei copilării pe care'l reluà întotdeauna în momentele ei de exasperare:

— Iată otrava care omoară, mi-ai arătat-o. Ei bine! mă voi duce cu actorii, sau voi mânca frunzele acestea, și voi muri aci. Ori una, ori alta, mi-e tot una. N'am să rămâi unde mulți mă urăsc, unde mulți mă disprețuesc. Și d-ta nu mai lăsà aici dacã nu mai urî, dacã nu mai disprețuì ca toți.

Piepțișorul i se ridicà cu furie, și două lacrimi mari tremurau pe marginea genelor, dar le alungă cu colțul șorțului, ca și cum ar fi fost niște viespi.

— Dacă mă închizi, zise Mliss, din ce în ce mai săli batică, ca să mă îndepărtezi de actori, mă voiu otrăvi. Tata s'a omorât!... Voiu face la fel. M'ai asigurat că o bucățică din rădăcina aceasta omoară. O am întotdeauna la mine!

Pe dinaintea ochilor dascălului trecu vedenia locului gol din apropierea mormântului lui Smith; se gândde asemeni ce-o să se facă ființa aceasta atât de pasionată. Apucându-i amândouă mâinile și privind'o în fundul ochilor ce nu mințiau nici odată, zise:

— Pe mine care nu joc pe scenă, dacă aș plecă, Lissy, m'ai urmà?

Fără să observe amărăciunea care se strecurase fără voie poate în întrebarea dascălului, copila își încolăci brațul în jurul gâtului lui și răspunse veselă:

— Da! oh! da!

— Atunci să plecăm! dar... numai de cât.

— Să plecăm! și numai de cât.

Pe poteca îngustă și luminată de lună, care a adus'o prăpădită pe pragul dascălului, Mliss nu mai mergea singură. Cu picioarele pe pământ și cu ochii la cer, cei doi fugari alunecau sub stele. Inchiseseră după ei ușa școlii Muntelui-Roșu, dar căutau să-și întredeschidă ușile speranței.

Naufragiatul din Pădurea-Roșie

Printre actorii sălbatecelor și întunecatelor drame ce se întâmplau adesea în umbra perdelelor verzi de brazi din Pădurea-Roșie, el nu jucă, figurant mut, de cât roluri pasive și șterse. În „ceata“ aceasta de mineri energici, cu virtuți grosolane, cu vieți atrăgătoare și ușoare, el erea deoprivă lipsit și de unele și de altele și slăbiciunile ca și părțile lui ridicole săreau îndestul în ochi pentru a-l ridică la rangul de câine de izbeliște. În tabără trecea drept un dobitoc de-o incapacitate absolută. Din ziua în care pusese 'picio-rul în Pădurea-Roșie, aducând, tot ce aveà el, într'o legătură albastră atârnată de coada hârlețului, și până în ziua când dispărù, dus de o scândură în timpul grozavei inundații din 1856, tovarășii lui nu auziseră și nu aflaseră nimic din gura lui. Fără nume cunoscut, recensământul îl trecuse sub tăcere ; fără bani, stringătorul de dări nu-l luase în seamă ; fără individualitate, alegătorii îndârjiți să numească un șerif, își măreau listele împrumutând nume de pe pietrele mormintelor micului cimitir, dar nu se gândeau să întrebui-

teze votul lui. I se refuză până și demnitatea heraldică a unei porecle, și, într'o comunitate unde fiecare aveà un pseudonim caracteristic și unde chemările de „Petre Injurătură“, „Iacob Zar“, „Ion Poker“, „Henric lasă câinile“, umpleau aerul, el rămăsese totdeauna „Ăla“ sau „Ista“ și nu era pentru asta nici mulțumit nici nenorocit.

S'ar fi putut spune despre el că negațiunea lui în toate erà pozitivă ; scăpase chiar și de trecătoarea celebritate a unei întâmplări, neobținând nici odată fugitiva fericire a unei împușcături destinate unui al treilea în timpul acelor certuri sângeroase, atât de dese în tabăra Pădurii-Roșii. Revărsarea de ape ce în sfârșit îl luase, părea că s'a folosit de neputința lui ; dînsul lăsase scândura să plutească în voia soartei, fără rezistență și fără luptă, pe când tovarășii lui isbutiseră să scape sau sau să piară în încercarea lor de fugă, dând cel puțin din mâini și din picioare pentru a scăpa de primejdie.

Spre a'l prezintă deplin trebuie să adăogăm că Elie Martin, căci acesta îi era numele adevărat, nu era nici respingător, nici antipatic. Din fire era laș, mincinos, egoist și leneș, și, spre nenorocul lui, întâmplarea îl aruncase printre minerii Pădurei-Roșii, în clipa când curagiul, geneorozitatea, sinceritatea și vrednicia, erau factorii principali ai existenței lor. Blândețea lui slugarnică, supunerea lui umilă, semirafinăriile lui, exteriorul lui plăcut, nu prețuiră nimic când se adevăra că se pitulase când cu năvălirea Indienilor în tabără, și că mințise mai târziu pentru a-și

acoperi nemernicia. Nesocotiră și mai mult ștersele lui calități, când îl văzură părăsind o vână de aur pentru a nu fi silit să o aperse împotriva unui ticălos brutal, și când, mai târziu, ascunse tovarășilor săi succesul uneia din explorațiile lui. Cu toate acestea nu deșteptase nici ură, nici mânie; nepăsarea tabarei nu se desminți niciodată, iar catastrofa de la sfârșit care-l smulsese violent din nepăsarea aceasta nu era decât urmarea firească a inerției cu care primea întâmplările și se lăsa în voia lor.

Ast-fel se înfățișă trecutul lui și părerea generală despre omul care, la 15 Martie 1856, plutea singur, în voia vântului, pe unul din brațele ce se varsă în Minaje. O primăvară din nenorocire prea caldă topise repede zăpezile lanțului de munți Vasatch, și dăduse drumul maselor de apă în pârâul ce-i scaldă poalele. Veni o zi când fluviul, umflat peste măsură, se revărsă și se asvârli în valea îngustă a Pădurii-Roșii. Douăzeci și patru de ore valurile se rostogoliră neoprite peste vatra taberii, și, — când se retraseră, colonia dispăruse. Sfărâmături, fără formă, zăceau semănate până departe pe câmpie, agățate ici și colo de ramurile plecate ale arinilor și ale sălciilor plângătoare, aruncate în fundul mlaștinilor stătătoare, înămolite în câmpiile ce chifteau de apă; iar sfărâmătura, de care Elie Martin se agățase instictiv, urmă mereu cursul întortochiat al apelor și plutea la întâmplare la cinsprezece leghe de locul unde frica îl agățase de scândură.

Din cei doi tovarăși de tabără ce fuseseră smulși

către un alt țărnm, aproape în aceleași condițiuni, unul, înzestrat cu o mare energie, se aruncase înnot pentru a ajunge la țărnm și se înecase; celălalt, e adevărat, scăpase; dar el, care nu era nici viteaz, nici îndrăzneț, rămăsese pe scândura care-i slujea de plută, adâncit într'o nepăsare întunecată care era în acelaș timp paralizia groazei și rezemnarea idioată a unei descurajeri obicinuite. În sfârșit un nou curent îl luă, îl împinse spre mal și îl aruncă brusc pe terenuri ce n'aveau aparență de a fi cultivate ori locuite.

Scăpat din primejdie, nu simți nici o bucurie, și cea dintâi impresie hotărâtă fu a foamei. Indată ce mădulele lui se mai desmorțiră, se târâ în păpuriș ca să caute ceva de mâncat. Era în absolută neputință de a ști în ce meleaguri căzuse, și nu zărea împrejurul lui nici o urmă de ființă omenească. Prostit de spaimă, nu se gândise să bage de seamă în ce direcție l'a dus valul, și, chiar de-ar fi avut dorința asta, lipsit de instinctul orientării, așa de obicinuit la mineri și la vânători, ar fi rămas tot atât de nedumerit. Incet, aproape fără știrea lui, ochii lui turburi căzură pe ramura unui copac scorbuos, în vârful căruia o veveriță spărgea o nucă; alergă într'acolo să scoțoască trunchiul arborelui unde trebuia să se găsească proviziile veveriței. Găsi într'adevăr câteva alune stricate pe cari le mâncă cu lăcomie, și gestul acesta, absolut animalic, îi dete o forță și o îndrăzneală nu mai puțin animalice, mulțumită cărora porni prin mijlocul bugeagului, cu mersul nesigurși

stângaciu al unui om-patruped. Câteodată își încetineă pasul pentru a aruncă priviri fricoase spre luminișurile ce se deschideau ici și colo prin mlaștini. Vederea, auzul, mirosul lui căpătaseră deodată o pătrundere extraordinară; înștiințat de simțul acesta din urmă, Elie Martin se opri deodată. Simțea mirosul peștelui sărat, și mirosul acesta pătrunzător nu numai că-i reațăța foamea, dar avea în locul acesta o însemnătate grozavă. Vestea vecinătatea Indienilor! Erea primejdia, cazna, moartea! Și toate acestea precedate de spaima de care începuse să sufere..

Amintirile ce-i năvăleau în minte, nu veneau pentru a-i potoli turburarea. Știa în ce chip Pădurea-Roșie își înstrăinase brutal și fără folos triburile indiene din vecinătate și cum colonia nu isbutise să se mențină de cât prin curagiu și dibăcia minunată a tragerii. Ucigătoarele carabine ale minelor se îndreptaseră cu prea multă izbândă asupra indigenilor izolați pentru a nu ațăța printre ei o ură neîmpăcată, o ură care se vădeă prin spăimântătoare răzbunări. Elie și-aduceă aminte cum într'o noapte calul lui Jack Fraines, instrase încet în tabără purtând pe spî-nare o fantomă lugubră: cadavrul jupuit al stăpânului său, drept pe oblânc, susținut de o cruce de lemn înțepenită de șea. Și-aminteă de asemeni cum într'o dimineață trupul lui Petre Rion fusese găsit de prietenii lui, aruncat pe malul fluviului, cu pânțelele deschis, și umplut cu nomol și nisip. Ca să fii condamnat și chinuit, eră de ajuns să vii din Pădurea-Roșie; cine cădeă fără apărare în

măinile Indienilor, nu mai scăpă viu. Așa hotărâ legea răzbunării.

Dar nimic nu era definitiv pentru Elie: își amintise, e adevărat, de toate acestea, dar spaima lui se muia în moliciunea-i vecinică, iar foamea lui crescând, strigă mai tare de cât spaima. Știa că de pereții colibelor pitite, sau ale wigwamurilor, băștinașii atârnavu în totdeauna bucăți lungi de somn sărat, și toată deșteptăciunea lui se încordă căutând cum să pue mâna pe prada asta gustoasă. Înaintea mereu; nici o urmă de viață sau de locuință nu i se înfățișase până aci, dar, după ce mai merse câtva, cu încrederea necugetată a vitei ce se lasă în voia unei siguranțe momentane, ajunse la marginea desişului și se trezi în fața unei movile joase și lungi, pe care o recunoscù că e făcută, de mâna omului, din nămol și scoarță de copac, chiar pe vadul gârlei. O deschizătură strâmtă, asemenea unui bordeiu de Eschimoși se arată spre apă. Martin înțelese că asta era o „etuvă“, sau o „boltă caldă“, construcție obicinuită aproape la toate triburile din California, pe jumătate templu, pe jumătate stabiliment igienic, reproducând sub o formă primitivă ideea nordică a unei băi rusești. La anumite ceasuri, războinicii se strâng în acest cuptor încălzit de o sobă, stau aci până ce sufocația devine amenințătoare, apoi se aruncă, cu sudoarea curgând pe ei, în apa rece a fluviului. Căldura și fumul slujesc totdeodată la uscarea peștelui atârnat de tavan. Prin deschizătura acoperişului ieșise pătrunzătorul miros simțit de

Martin. Iși aduse aminte că Indienii nu vin la etuvă de cât în zorii zilei, se gândi deci că trebuie să fie deșartă; ce e mai mult, foamea chinându-l, îl hotărâ să pătrundă înăuntru, ori cari ar fi urmările acestei imprudențe.

Fu nevoit totuși să-și întârzie cu câteva clipe satisfacerea poftii lui: fășia îngustă de pământ dintre deschizătură și râu era stavilită de grinzi grosolane așezate în picioare, asemenea acelora pe cari unele triburi își pun morții. De data aceasta însă, pe ele nu se aflau de cât niște carâmbi de piele, o pătură cu ciucuri și un coif cu pene. Martin nu întârzie în cugetări zadarnice, îngenunchiè apoi lungindu-se cu totul, izbândi, după mari sforțări, să se strecoare, printre parii aceia groși, în etuvă, care, într'adevăr era neocupată.

E aproape nefolositor să mai spunem că de îndată ce Elie ajunse aci, prima lui grije fu să-și potolească foamea, iar a doua să-și desmorțească mădulele înghețate, la dogoreala cărbunilor aproape stinși. Ochii i se opriră pe hainele-i zdrențuite și picioarele lui goale, și vag îi porni gândul la încălțăminte Indianului mort. Dacă reușia să îmbrace vestmintele războinicului mai întâi ar scăpa mai ușor ne băgat în seamă de trib, și poate că ar isbuti să scape de săgețile lor. Gândul acesta îl întoarse la gardul de pari și, îmbrăcând repede obielele, pătura și coiful cu pene, își aruncă propriile-i zdrențe în fluviu. Mai puțin fricos și mai prevăzător, s'ar fi grăbit, o dată cu transformarea aceasta, să fugă în desiș, luând cu sine o

provizie bună de pește, pentru a aștepta, acolo ascuns, un prilej de fugă. Dar iar căzuse în amorțeala greoaie, mulțumindu-se din nou cu pacea lașă a siguranței lui momentane. Deci se întoarse la etuvă unde se înghemui cu multă plăcere în cenușa caldă, acum hotărât să doarmă până la răsăritul lunii, acum hotărât să vegheze. În nehotărârea aceasta îl prinse un somn de plumb despre care nu-și putu da seama cât ținù.

Dormi ast-fel zece ore, și când, la deșteptare, văzù razele soarelui luminând colțurile etuvei, se ridică spăimântat în genuchi pentru a ascultă. Afară nimic... Tremurând se tîrî spre ieșire. Aerul întăritor al dimineții îi dete o oarecare energie; într'un avânt ieși repede afară și se ridică în picioare. Un strigăt sălbatec, ce părea că iese din pământ, de sub picioarele lui, îl asurzì. Zguduit de o turburare sufletească neînvinsă, nenorocitul roteà în juru-i priviri rătăcite. Se văzù atunci centrul unei serii de cercuri concentrice formate de Indienii pitiți în trestie, așa fel că numai capul li se vedeà, și cari'l înconjurau ca o barieră sălbatecă și vie. Toate ieșirile erau de aproape păzite și, desigur, numai siguranța asta da indienilor o înfățișare mai mult pasivă decât amenințătoare. Fețele lor nepăsătoare, cu tipul accentuat și cam ovreesc, nu arătau decât o atenție liniștită și stoică. Lucru ciudat, nepăsarea lor părea că se resfrânge asupra trășaturilor lui Elie, cari, în realitate, erau paralizate de înmărmurirea disperării. Pentru a scăpa de soarta ce'l așteptă, se gândì să explice într'un fel prezența

lui în acest loc fatal. În fundul memoriei lui, regăsi câteva expresii îndiene, și cu gesturi, arătându-se pe el și fluviul, borborosi :

— „Am ieșit din râu“.

I se răspunse printr'un strigăt formidabil și gutural. Cei mai de aproape se legănară încet, aplecând capul împodobit cu pene înaintea prizonierului lor. Un bătrân galben și slab se ridică încet întinzând brațul spre el și zise :

— „El e !“

Martin înțelese că era arătat Indienilor. Era sigur de asta, dar ca ce ? Ca victimă ispășitoare fără îndoială. Ei bine nu ! Martin era salvat, mai mult, trebuia să renască pentru o viață nouă : Prin semne, prin gesturi, prin cuvinte întretăiate, Indienii îl făcură să înțeleagă că după moartea marelui lor șef, doftorii lor vrăjitori proorociseră venirea urmașului lui, vestind că va apăre pe neașteptate în mijlocul lor, adus în umbră și în tăcere de apă și învesmântat cu insignele mortului. Potrivirea dintre profeție și sosirea lui Martin poate că n'ar fi fost de ajuns ca să convingă întreg tribul de minunata lui indentitate, dacă slăbiciunile morale ale acestuia nu ar fi reușit să întărească pe Indieni în credința lor. Credința lor nu se sprijinea numai pe prezența lui în etuvă, pe costumul și nepăsarea lui aparentă, ci mai cu seamă pe lipsa de asemănare vădită cu acei pe cari experiența și tradițiile îi arătau drept niște oameni de sânge și foc, rasă rău făcătoare și blestemată.

Vocea lui nehotărâtă și blândă, voința lui molatică,

lipsa lui de inițiativă, surprinzătoarea lui cumpătare, neexistența armelor acelora ciudate cu explozii omorâtoare, toate se uneau pentru a face din Elie, în ochii lor, o ființă aparte, o excepție divină.

Și pe urmă, trebuie să mărturisim, în ciuda admirabilelor teorii răspândite de romancierii, legislatorii și cuceritorii cari arată terorizarea drept cel mai puternic agent pentru civilizarea barbarilor, — cu desăvârșire dimpotrivă, și faptele au dovedit aceasta cu mult succes. Albii n'au putut nici odată să dovedească superioritatea rasei și sfințenia obârșiei lor, prin arsenalul lor de fier și de foc, mai cu seamă de când și Indienii au puști.

Despre aceasta Elie putu să se încredințeze chiar el. Astfel, când un vânător indian cădea ca trăsnet în câmpie, supraviețuitorii nu invinuiiau de acest atentat pe un zeu răsbunător, ci glonțul ieșit din carabina lui Ion din Kansas; spectacolul lui Vilhelm Vijeliosul intrând într'un sat indigen, urcat pe un catâr, înebușit de beție și învârtind un revolver în fiecare mână, nu le mai apărea ca o manifestare supranaturală, și îi impresionă mai puțin de cât delirul închipuit al vrăjitorilor lor. Ei se răsvrăteau împotriva jugului moral el acestor mântuitori neîmpăcați, cari nu încetau cu sângheroasa lor tiranie decât pentru a închea târguri prin cari își treceau cergile lor sărăcicioase și făina lor stricată, luând în schimb peștele și blănila neamului băștinaș. Indieni ajunseră să socotească năvălirea aceasta a civilizației creștine cu acel stoicism cu care priveau foametea, ciuma și revărsările, încredințați că

puterea nepărtinitoare care îndură și unele și altele, le lăsa libertatea de a se răzubuna de suferințele lor împotriva acelor ce le aduceau.

De sigur că în locul lui Martin, un filozof n'ar fi scăpat ocazia să stabilească o paralelă între aceste credințe și ale creștinătății, cu toate că aplicațiunea lor era deosebită; dar el, care nu era nici om politic, nici teolog, nu înțelegea de ce, disprețuit, — fusese bătaia de joc a oamenilor civilizați, compatrioții lui, și pentru ce deodată era respectat, venerat de un trib cu totul sălbatec. O schimbare atât de repede ar fi zăpăcit un cap mai tare de cât al lui Elie. Tremură că cinstea prea mare ce i se făcea, să nu ascundă vre-o cursă întunecată; nu se credeă înălțat pe un pedestal și încununat cu flori, ca o victimă antică, decât pentru a i se face și mai strălucitor martiriul ce i se destină; sau își zicea că, atunci când stratagema prin care își explicase prezența va fi descoperită, ura temnicerilor lui va crește. Pe urmă, în sfârșit, veni un moment când, mulțumit de siguranța prezentă, primii înconștient situația ce i se creia. Din fericire pentru el, starea aceasta era curat pasivă. Predecesorul său, cel din urmă purtător al titlului de mare șef al tribului Minios, nu fusese de cât un idol în carne și oase, un bătrân gârbovit a cărui vârstă și boală îi stinseseră orice destoinicie; trupul lui, din care priceperea sburase, prezida la sfatul războinicilor cari îi expuneau hotărârile lor, cum ar fi expus o jertfă pe altar. Toate faptele materiale, expedițiile, lucrările, prăzile, treceau pe dinaintea ochilor lui turburi și seci, iar el consim-

țea la toate isprăvile tribului. Elie îi ținea locul, și ei continuară să facă la fel.

Întâia oară când trebui să-și exercite funcția lui de suveran, doi războinici îi înfățișară pletele însângerate ale unui cap. El îngălbeni, se cutremură, întoarse capul, și gândindu-se la primejdia slăbiciunii lui, se făcù și mai vânăt.

Răsboinicii îl priveau cu un ochiu cercetător și lacom, și scoteau murmure surde. Iși arătau ei mirarea, revolta, sau aprobarea? Martin nu putea ști dar, spre nemărginita lui mulțumire, dânșii îndepărtară cumplitul trofeu.

A doua pricină supusă hotărârii lui, fù ceva mai încurcată. — Doi prizonieri albi legați cu frânghii, fură aduși înaintea lui, pentru ca de aci să fie duși la rugul ce-i așteptà la câțiva pași de acolo; o mulțime zgomotoasă de femei tinere și bătrâne și de copii urmau victimile. Nefericitul Elie recunoscù în prizonieri pe niște negustori ambulanti ce veneau dintr'o colonie depărtată și cari vizitaseră de mai multe ori tabăra Pădurei-Roșii. — Un fior de chin sufletesc, de rușine, de remușcare îl scutură din creștet până'n tălpi, încât tremurarea și penele lungi ale pieptănăturii lui. Sub vopseaua ce-o coperea, fața i se învinea. Să întervină pentru a scăpa pe prizonieri dela caznă, însemnà să se dea pe el însuși morții, fără să-i mântuiască pe ei; să încuviințeze cu prezența lui, tortura grozavă pregătită compatrioților lui aceasta întreceà măsura egoizmului său laș. Scos din fire, abia dându-și seama de ce face, în vreme ce grozavul cortegiu

se desfășură pe dinainte-i, se întoarse și își acoperi fața cu pledul. O tăcere posomorâtă se întinse peste mulțime; de sigur Indienii nu se așteptaseră la protestarea aceasta a șefului lor. Steteau șovăind și nehotărâți, când o fată, mândră că soarta a ales-o ca logodnică a noului șef, nerăbdătoare poate de a vedea începând petrecerea, se apropie îndrăzneată de Elie, îi întinse brațul și rămase în picioare înaintea lui. El ridică capul, o recunoscuse și țintî asupra ei niște ochi rătăciți. Prea slab pentru a se măsura cu adevărații poruncitori ai grozavei jertfe, furia lui neputincioasă se deslănțui împotriva Indienei; o acoperi cu o lungă privire plină de ură și de groază. Ea se trase înapoi înspăimântată și fugi la tovarășele ei. După o discuție aprinsă și repede ceata întregă de femei, de fete și de copii intră în wigwamuri, alergând cu brațele întinse înaintea, și scoțând strigăte ascuțite cari nu încetară de cât după ce dispărură ceata întregă.

Atunci unul din cei doi negustori, adresându-se tovarășului său de nefericire, îi zise liniștit în englezește:

— Ei bine, n'aveam dreptate? Dobitocii ăștia n'aveau de loc intenția să ne ardă de vii. Eră un moft. Mymos nu omoară de cât atunci când se apără, ei nu se aseamănă întru nimic cu celelalte triburi; fac negustorie și nu război.

— N'ai brodit-o de loc, răspunse cel de al doilea prizonier, ci șeful, diavolul ăsta mare, ce și-a vârit capul sub pled, i-a pus pe fugă. N'ai văzut.

cum a trimes la plimbare pe dracii ăştia ? Au şters'o numai la un semn al lui. E un om trufaş. Uită-te, are mai multă demnitate de cât un preşedinte de Stat !

— Cât despre asta, sunt de părerea ta, reluâ cel dintâi : e admirabil sub gluga lui. Uite aluatul din care se plămădesc regii, să fiu al dracului !

Pseudo marele şef rămase trăsnit ; lauda asta naivă îi răscolî spiritul, se simţi sguduit de emoţii pe cari adineori nici nu le bănuia. Surprins mai întâi de a şti firea pacinică a tribului a cărui şefie îi fusese impusă, blândeţea aceasta nu preţuia nimic pe lângă orbirea ce-i pricinuia lauda celor doi negustori. Cum ? el ! Elie Martin ! Iepădătura taberei din Pădurea-Roşie, el, batjocoritul, respinsul de toţi, ajuns rege, stăpân, atot puternic, şi ascultat chiar de aceia ce-l dispreţuiseră odinioară ! Şi ce făcuse el pentru asta ? Nimic !

N'avea oare, fără ştirea lui, însuşirile pe cari le cinsteau albi aceştia în el ? Beţia laudelor neobicinuite îi turburà mintea, şi lucrând asupra egoismului şi slăbiciunii lui, Elie se rădică o clipă la înălţimea slavei celei noi, după cum odinioară se pitià la ocările stârnite de slăbiciunea lui. Curagiul adesea nu e de cât amintirea izbândeii. In frigurile acestui prim succes, Elie uità deodată, şi că nu cucerise prin el nimic, şi primejdia peste care ar fi dat dacă ar fi încercat să ajungă rege. Aceste câteva cuvinte de laude zise de prizonieri, căzură pe umerii lui înfioraţi şi îndoîţi, ca limba de oţel a cărei atingere naşte

un cavaler ; atingerea lor renăscătoare îl înnobilase oare cum.

Cu toate că ținea încă peste ochi pledul, sta mai drept și părea că vrea să se mărească cu toată înălțimea ce desparte lașitatea de bravură.

Intoaceà spatele spre captivi, și războinicii aflați la oarecare distanță înaintea lui, stăteau mereu nehotărâți. Deodată, lăsând în jos colțul ce-i acoperea fața, aruncă asupra Indienilor priviri scânteetoare, și, cu o mișcare repede a mâinilor aruncate înainte, făcù semnul ruperei legăturilor. Gestul său, ca al persoanelor de obicei fricoase și retrase, fu exagerat și teatral, dar tocmai pentru asta avù o putere mai mare de cât un ordin pe care poate l'ar fi trădat față de negustori. Aproape îndată aceștia văzură căzând curelele ce le țineau brațele și, după o nouă mișcare poruncitoare a lui Elie, se depărtară repede, fără a mai fi urmriți. Când în sfârșit Martin se încercă să arunce o privire furișe în juru-i, temnicerii și prizonierii se făcuseră nevăzuți, fie-cari în altă direcție iar el rămânea triumfător, singur, în toată slava lui.

De data aceasta cucerise o personalitate ; nu mai erà o negațiune, ci un om. In seara aceea adormi 'n-tr'un vis îmbătător de putere, și a doua zi se sculă plin de voință, de energie și îndrăzneală. Citeà pre-facerea lui în ochii războinicilor.

Înțelese că, în ciuda moravurilor și firei lor pacinice, voiseră să se asigure de înclinațiile lui pentru a se potrivi mai bine lor, și că în acest scop îi în-fățișaseră, rând pe rând, pielea capului de curând ju-

puită și viața celor doi Americani. Dovada asta a lășității lor îl făcù să uite pe a lui. Cei mai mulți nu sunt eroi de cât prin comparație cu acei ce n'au nimic eroic în ei. Elie ajunse pe nesimțite să caute mijlocul de a-și întări tribul pentru atac și apărare. Izbutind, devenea și el mai viteaz și mai tare: pe calea asta cel puțin își îndreptă el gândurile, neavând altceva de făcut.

Când cineva povestește o întâmplare al cărei erou a fost, poate s'o povestească rău, dar sigur că nu uită nici un amănunt, și chiar născocoște lucruri noi. Așa se întâmplă și cu cei doi negustori cari exagerară îndrăsneala și autoritatea salvatorului lor, încât, pe nesimțite, în toate coloniile frontierei, se răspândi zgomotul că tribul Minyos, locuind un întins teritoriu ce atingeà oceanul Pacific, trib până atunci inofensiv și pacinic, luase o desvoltare repede, sub dominația unui șef misterios și formidabil, a cărui voință numai, împiedecă pe acest neam puternic să se războiască și să-și întindă cuceririle. Curând după aceasta guvernul american trimise un delegat să trateze cu Minos. Elie, a cărui natură molatecă se adoptase în totdeauna ușor ori-cărui mediu nou, jucă în mod firesc rolul șefului. Făcându-și fața de nerecunoscut sub o împes-trițare de ocră și de chinovar, primi pe agent cu o gravitate nepăsătoare și mută.

Ne vorbind aceeași limbă (afară de Martin care avea tot interesul să-și ascundă știința) sfatul se ținu prin semne. Nici odată tratat nu fu discutat cu o atât de perfectă cunoaștere a Albilor de către In-

dieni și o atât de adâncă necunoaștere a Indienilor de către Albi; nici odată de asemenea încheerile nu fură atât de favorabile indigenilor. Nu dădură nici un petec din pământul lor de muncă, și porțiunile pe cari le vândură fură plătite, nu cu făină stricată și cu pulberă muiată, ci pe șin, cu dolari lucitori. Din momentul acesta putură să facă negoț cu coloniile și să capete mărfuri mai bune cu prețuri mai potrivite, refuzând sticlăriile și bibliile. La rândul lor negustorii aceștia, în interesul afacerilor lor, veghiară la siguranța lor și îi păziră de orice cursă.

Pentru a face ca ținuturile lor să dea tot ce ar putea da, Elie cumpărase unelte de muncă. Lucrând la câmp, Minyos-ii nu părăsiră pescuitul și sărarea somnului care deveni o ramură însemnată de câștig. Tribul se văzù în curând bogat și în progres. Un o-rășel central înlocui tăbăra nomadă, peștele se uscă în construcții speciale, și etuva, destinată adevăratei sale întrebuințări, nu mai slujea de cât ca bae pentru războinici. Religia rămase în mâinile doftorilor vrăjitori. În privința aceasta Elie fu înțelept.

Toate aceste rezultate se obțineau pentru că Elie, fără să-și dea seama, făcuse ca Minyoși să fie pătruși de respect pentru virtuțile lui negative cari întâlneau în ei o fire la fel; iar progresele acestea, realizate sub influența lui, nu dovedeau că e un om mare.

Mai ales nu eră un om rău. *Față-Voalată*, cum i se zicea de la întâmplarea cu negustorii, nu eră

un stăpânitor mai absolut ca ori-care suveran constituțional.

Elie Martin avea înapoia lui doi ani de prosperitate și liniște; în prezent stăpânea bogății și avea o putere de care nu era amenințat că va fi desbrăcat în viitor. Cu toate acestea Elie Martin nu eră fericit.

Pe Elie Martin, zis *Față-Voalată* îl prinsese nostalgia. Intr'o seară de vară, sta în față cortului său, de unde domină, de-o parte scânteetoarea întindere a Pacificului, de alta câmpiile cultivate ce se coborau într'o pantă dulce până la fluviu. Alesese promontoriul acesta ridicat, singura culme a teritoriului, așezându-și aci cortul, pentru a se bucura de priveliștea domeniilor lui, în meditațiile-i contemplative.

Dar privirile lui pribegeau mai bucuros dincolo de ținutul său, pe marea ce i se părea mai prielnică pentru fugă, de cât câmpia. Poziția lui nu mai putea s'o sufere, totuși, în visăriile lui nehotărâte de fugă, nu amestecă dorința unei reîntoarceri la vechii lui tovarăși din Pădurea-Roșie, nici chiar pentru a le arăta succesele lui; avea o neîncredere nelămurită, se temeă că nu va putea lupta cu izbânda de altădată. Trândăvia lui firească îl coprinsese din nou, se întorcea fără voe spre soluția cea mai puțin practică; nostalgia îi eră tot atât de nelămurită ca și planurile ce le făcea pentru a scăpa de ea. Nu preă știă de ce-i pareă rău; poate de plăcerile pe cari mizeria îl împedcase de a le gusta... poate de un traiu pe care nu-l dusesese încă.

Se lăsa moleșit de vuetul monoton al undelor bă-

tând plajă, de strigătele pescărușilor și al scufundătorilor. Aspirațiile lui de eliberare, se stingeau astfel în fiecare zi. De o sută de ori rumegase în gându-i posibilități îndoelnic, și de o sută de ori, ca și în ziua aceasta, suflările adormitoare, îmbibate de mirosul ierburilor marine, i se urcau în creier, îi îngreuiau pleoapele și-l adormeau... Nimic nu-l mișcă în afară de ochii negri și vii ai Wachitei, soția-copil al lui *Față-Voalată*, Indiana aceea mică, care, odinioară, îndrăsnise să braveze pe Elie în momentul chinului pregătit negustorilor. Se pitise lângă el, înarmată cu o ramură de salcie cu care se slujea ca să gonească viespele, muștele și atacurile unui bondar mare care urmărea pe adormit cu bâzâiturile lui. Fericită, mută, necerând stăpânului său confidențe pe cari obiceiurile neamului ei nu le îngădăiau niciodată, dânsa fixa asupra lui, din când în când, privirea duioasă și întrebătoare a unui câine credincios. Din nenorocire pentru Elie, vigilența mașinală a fetei se îndreptă spre o atleă invazie ale cărei urmări fură mult mai periculoase pentru el.

Când dânsul deschise pleoapele, Wachita, care-i pân-dea deșteptarea, întinse brațul spre sat și îl înștiință că vestitorul Tatălui-Albilor a sosit cu cărțile și curierii.

— A cerut să vadă pe marele șef al tribului Minyos, adăose ea; dar n'am vrut să deștept pe stăpânul meu.

Ceea-ce însemnă în limbajul obicinuit, că noul agent american, făcea tocmai călătoria anuală și, ca

și predecesorii lui, era curios să vadă de aproape pe vestitul șef al tribului.

— Bine, răspunse Elie, *Iepurele-Alb* (locotenentul său) va primi pe trimis și va face schimbul de daruri.

Tânăra Indiană părea că mai are ceva de adăogat, căci nu plecà să ducă ordinul șefului. Pe când aceasta îi făcea semnul de plecare, ea adăogă nehotărâtă :

— Vezi că vestitorul și-a adus pe femeile sale *wan-gee* (albe). Ar voi și ele să privească obrazul lui Față-Voalată. Ele au rugat pe Wachita să le ducă aproape de locul unde șade stăpânul meu, căci ele ar vrea să-l vadă fără ca el să știe.

Elie se gândi o clipă și congediâ rece pe Indiană :

— Ei bine ! Wachita să se întoarcă numai de cât lângă tovarășele sale și dânsule să nu iasă din colibă înainte de plecarea străinilor wangei. Țsta-i ordinul șefului.

Wachita se supuse.

Elie rămase câteva clipe rezemat de stâlpul cor-tului, cu ochii țintiți spre orizontul întunecat al mării, când deodată o voce de femeie, care ajunsese la urechile lui, zise în englezește :

— Dar e măreț ! cu adevărat e foarte frumos !

— Taci, murmurâ o altă voce.

— De ce să tac ? Dacă aude nu poate să înțeleagă.

Cele două femei înăbușiră un răs scurt.

Elie nu se mișcă, măcar că sângele îi năvăli repede

în obraji. Accentul aceleia care vorbise întâi îi pricinuiă o senzație pătrunzătoare; simți că aspirațiile lui nelămurite, că speranțele lui vagi, se întrupau misterios și deveneau o realitate spre care vor tinde de acum înainte.

Ascultă încă, dar nu mai auzea nimic, șoptele încetaseră; ceva par'că se desprinsese din inima lui. Plecase această femeie necunoscută? Nu va mai vedea-o nici odată? Pe când dânsul rămânea acolo nemișcat și năuc, femeea pornise liniștit, mulțumită că și-a satisfăcut curiozitatea.

Târât de un avânt grabnic, se repezi spre locul de unde porniseră glasurile. La zece pași înaintea lui tufișul se mișcă, lemnele trosniră ca la trecerea unei ființe nevăzute, și în aceeași clipă, aproape la picioarele lui, se auzi o exclamație înspăimântată și răzătoare totdeodată, iar ramurile unei mazanito, scăpând din niște mâini tremurătoare, îl plesniră peste piept. Depărtând cu vioiciune perdeaua de verdeață, se aplecă. Această mișcare repede aduse fața lui înclinată aproape la nivelul obrazilor trandafirii ai unei femei foarte tinere, ai cărei ochi strălucitorii păreau că-i sorb privirea, și a cărei suflare parfumată se amestecă cu răsuflarea lui și-i umflă inima.

Când tovarășa ei o luase la fugă, ea se lăsase în genuchi, nădăjduind că o să treacă nevăzută, dar șeful Minyosilor mersese așa de drept asupra ei încît femeea nu putuse să reție strigătul ce o trădase; cu toate astea un părea tocmai speriată, dovadă surâsul ei.

Așa de puțin speriată că luă brațul lui Elie pentru a se ridică, și i zise liniștit :

— N'a fost de cât o glumă, domnule. Eu sunt doamna Doll, nevasta agentului guvernământului. Mi s'a spus că nu dai voe nimănui să te privească, și eu eram hotărâtă să te văd. Iată totul. Se opri, ridică șuvițele nesupuse ale părului ei, își trase rochea ca s'o desprindă din spini și reluă :

— „Nu cred să te fi înspăimântat, răul nu e deci atât de mare. Rămâi cu bine.

Pentru a se depărta de el, ea înclină din cap făcând un pas înapoi, dar se lovî de un arbust a cărui înmlădiere o aruncă puțin înainte, și pentru a doua oară Elie aspiră răsuflarea și parfumul părului ei; vedeă lămurit umbrele roșii ce-i întunecau buza de sus și scoteau în relief arcul umed și trandafiriu al gurii sale; amintirea unei fragede tovarăse a copilăriei lui svânturate, îi trecu ca un fulger prin gând, și o îmbătare nebună, născută din durerile exilului lui, și atâțată de conștiința puterei lui absolute, cât și de frumusețea femeii, îl scoase din minți. O apucă scurt, o atrase spre peptul său și îi sfărâmă buzele într'o sărutare arzătoare, apoi desfăcî brațele, se dete înapoi și se pierdî în desiş, cu un răs strident, sălbatec, care îndepărtându-se, părî că se sfârșește într'un suspin.

Surprinsă! de sigur D-na Doll. fu surprinsă! Ea rămase zăpăcită și mută. După o clipă, cu un gest mașinal și repede al mâinii, își șterse de mai multe ori gura amorțită, pe care sărutarea o însemnase

ca un stigmat sângeros, cu o pată mare de ocră. Fața ei devenită gravă, nu arată cu toate astea groaza, și nu erea numai indignarea care-i întunecase privirea. Deodată o lumină de pătrundere îi trecu peste toată fața, lăsă mâna în jos, și zise cu hotărâre :

— Nu e Indian, sunt sigură !

Clătină din cap, făcù o mișcare a brațului care putea să spună : „Vom vedea“, pe urmă reluă în fugă poteca spre sat. Ramurile unui arbor, în care Wachita se ascunsese, dezvăliră fața ei naivă și liniștită. Ochii cei mari ai Indianei uimiți, urmărirea pe femeia wangee până ce aceasta dispărù în dosul bugeagului.

Ce avea deci marele șef ? De mai multe zile refuză tovărășia și cerviciile Wachitei, iar vrăjitorii doftori trimeși de fruntașii războinici îngrijați, fuseseră îndepărtați cu un gest fără replică. Cu toate astea reveni puțin câte puțin la viața lui obișnuită. Ah ! săptămânile ce se scuseră după sărutarea dată acestei femei, aduseseră lui Elie mai multe senzații noi decât îi aduseseră cei doi ani de domnie. În cursul primelor zile după întâlnirea cu d-na Doll, el fu prada unor accese de groază lașe, amestecate cu avânturi disperate de revoltă. Cunoscând cavalerismul aspru celor dela frontieră, și cu ce pedepse grabnice loveau bărbații și frații încercările îndrăznețe, eră prins pe rând de o frică josnică și o îndrăsneală nebună.

Uneori voiă să fugă cu orice preț, chiar de ar fi trebuit să se încredințeze mării într'o luntre mică și subredă ; alte ori se gândea să ațâțe un conflict

vajnic îndemnând pe indieni în contra agenției americane ; pe urmă, pe măsură ce zilele se scurgeau fără să aducă incidentul de care se temeă, Elie se linișteă, iar sufletul lui se deschideă unor bucurii nespuse. Evocă icoana tinerei femei îngenuchiată în tufiș : i se păreă că-i respiră parfumul dulce al suflării, iar beția sărutului furat îl stăpâneă cu totul.

Americana asta, păstrând frăgezimea și naivitatea unei fete, îi apăreă ca o ființă aleasă și supranaturală. O prea-măreă cu toate umilințele pe cari le încercase el, și cu toate amărăciunile anilor lui de posomorât exil.

Își inecă nostalgia lui vagă într'o patimă nu mai puțin vagă, nu mai puțin deșartă ; repetă cuvintele naive ale d-nei Doll : „Cu adevărat e foarte frumos !“ și le explică prin tăcerea neîntreruptă pe care-o păstră ea privitor la cele întâmplate. Dacă nu vorbise bărbatului ei, eră fiindcă îi îngăduiă să nădăjduiască..., să nădăjduiască... ce?...

Și într'adevăr Elie nădăjduiă, dar n'ar fi știut să-și formuleze speranța. Intr'un după prânz, Wachita îi înmână o scrisoare pecetluită. El avu presimțirea copriusului și se simți roșind, încurcat că se află înaintea aceleia pe care i-o impuseseră de femei ; o clipă însă după aceasta, brutal, socoti supunerea umilă și tăcută a copilei ca o consimțire la toate, și se crezù scăpat de orice îndatorire sau remușcare față de ea.

Fără a încercă să-i ascundă emoția, citi lacom următoarele rânduri ;

„Purtarea d-tale de alaltăeri, pe care nu știu cum să o calific, îngăduie demersul meu. Sunt incredințată că d-ta știi englezește tot așa de bine ca și mine. Dacă vrei să te explici asupra acestui punct, ca și asupra purtării d-tale, vino de mă găsește în acelaș loc. Te aștept cu o prietenă, dar ea se va depărta și nu va auzi nimic“.

Orice fată de librărie ar fi scris biletul acesta lipsit de eleganță și moderație, — Elie Martin însă îl asemui cu chemarea misterioasă a unei regine.

Rezerva, prevederea, viclenia, cari fuseseră forța firei lui slabe, îl părăsiră înecate în delirul patimei. Merse la întâlnire cu impetuositatea și nevinovăția celei dintâi iubiri, și se dădù cu totul ei, ca un copil. Văzându-l deplin subjugat de sirena pe care o adoră, ea nu avù să se apere de nici o îndrăzneală, și dacă vreo altă simțire se amestecă la curiozitatea dintâi a tinerei femei, îi fu ușor ei să nu-l lase să bănuiască ceva. Elie îi desvălui secretul său, îi spuse tot, necerând nimic în schimb, nici chiar tăcerea. Ea nu acordă, nu făgădui nimic. Nimeni n'a știut niciodată ce rol a jucat ea în desnodământul patimii acesteia pe care o deșteptase și deasupra căreia ațâțase focul.

Elie o lăsă să plece cum venise și trăi cincisprezece zile cu amintirea acestei întrevederi fugitive și fără rezultat; se legănă cu năluci amăgitoare și visă o fericire necunoscută, când, o crimă îngrozitoare, neașteptată, făptuită chiar la marginea satului, veni să

ațate până la furie indignarea pașnicului trib. Un bătrân indian, desemnat prin rangul său ca să trateze special cu agenția americană, fusese ucis în lăaturalnicul bordeiu în care ținea o prăvălioară. Omorătorul, un negustor de mărunțișuri din Pădurea Roșie, îi luase marfa, fălindu-se cu fapta lui; se află că se lăudă cu obrăznicie că a venit de hac unui hoț care se încercă să joace pe degete guvernul, și că desfide pe așa zisul șef al acestor Minyos, să-i ceară socoteală. Termenii acestei isprăvi puteau să nască îndoeli asupra discrețiunei americanei pe care-o sărutase.

Tribul întreg, războinici și femei, se adunase la cea dintâi veste a omorului; urletul unei furii nespuse se înălță până la cortul lui Elie, strigând răzbunare. El, nehotărât, paralizat de patima lui egoistă pentru d-na Doll, tremurà la gândul unei ciocniri cu americanii.

S'ar fi retras bucuros în atitudinea-i de abținere pasivă, dar cunoșteà prea bine oarbele răz bunări ale indienilor, ca să nu-și deà seama că le trebuià o victimă cu orice preț, care să fie de pe aceeași treaptă cu victima a cărei moarte o răz bunau. Pentru a întârzià nenorocirea prin care un nefericit oarecare va ispăși atentatul negustorului din Pădurea-Roșie, Elie se hotărî să poruncească urmărirea și arestarea uci-gașului, nădăjduind că acesta se va fi găsind deja la adăpostul cercetărilor, oricât de grabnică ar fi fost căutarea.

Deci știu să-și închidă în el simțirea de care erà urburat și atitudinea lui luâ înfățișarea indignării când

porunci urmărirea. După plecarea războinicilor ziua se scurse într'o așteptare posomorâtă pentru bătrânii și femeile rămase în sat, într'o grea apăsare pentru Elie care se închisese în cortu-i. Spre miezul nopții o larmă de urlete răgușite și triumfătoare îl înștiință totdeodată de întoarcerea expediției și de prinderea fugarului. Izolat de obiceiurile lui și de eticheta rangului, — fericit că scapă, pentru un moment cel puțin de destăinuirile și acușările pe cari cel dintâi nu va lipsi să i le arunce în față, el nu se întrebă dacă vreo neîncredere, deșteptată de curând, nu împiedicase să i se aducă prizonierul în față. Oare țineau ei seamă de neplăcerea ce i-a pricinuit odinioară o asemenea confruntare, sau așteptau răsăritul soarelui pentru a cere dela el semnalul chinului? Rațiunea lui se rătăcea între aceste două presupuneri.

Nu era numai instinctul de umanitate care-l făcea pe Elie să șovăe în fața unei sentințe pedepsind cu moartea; era și patima-i nebună pentru soția agentului care-l făcea să tremure de consecințele acestei represalii asupra relațiilor lor reciproce. Ură pe omorător mai ales pentru stupiditatea crimei, dar lașitatea lui se revoltă totuși la gândul că'l vor tortură. Noaptea se scurse încet, mai grea și mai penibilă pentru judecătorul șovăelnic și slab, de cât pentru condamnatul ce aștepta legat de stâlpul său.

Cum ar mai fi fugit înainte de a se face ziuă, dacă ar fi putut! Ideea asta de fugă îi inspiră de o dată o hotărâre. Se va strecură pe furiș până la prizonier, îi va tăia legăturile și, arătându-i în ce chip să

se întoarce la agenție, îi va încredința o scrisoare pentru D-na Doll. Va jură pe tânăra femeie, în numele vieții bărbatului ei, să'l facă pe acesta să plece numai de cât și să vină să se întâlnească, cu el, pentru o destăinuire însemnată. Ea va înțelege poate; își va zice că pentru dragostea ei a scăpat pe condamnat, și dacă, după toate, ea nu va înțelege nimic, stratagema va scăpa viața unui om, apostazia lui va rămâne necunoscută de trib, și viitorul va fi și de acum al lui.

La popoarele primitive, obiceiurile nu se schimbă după împrejurări; deci, conform obiceiului, arborul de care era legat condamnatul se află nu departe de cortul șefului, păzit mult mai bine de sfințenia locului de cât de împrejmuirea de corturi formând mai departe un cerc. Pentru a fugi, prizonierul avea să treacă pe dinaintea locuinței regale, de unde va lua-o spre plaje. Elie îi va arăta drumul și va lăsa să se presupue o îndrăsneală evadare de noapte. Pe măsură ce se apropiă de umbra aruncată de grupul de brazi, deosebea nelămurit, lângă trunchiul celui mai gros arbore, umbra prizonierului. Acesta dormea căci capul lui nemișcat i se aplecase pe piept. Tăcută și grăbită, o formă omenească ieși deodată din umbră și înaintă spre arbore. Era Wachita! Wachita care părea că nu l'a văzut, pentru că nu se oprea.

Dar el nu-și continuă mersul. Căută să înțeleagă, și i se lumină repede creierul. Își aduse aminte de stăruitoarea atenție a Indianei, de deșteptăciunea ei pătrunzătoare, de puterea de ghicire pe care-o avea,

și de dispariția ei neașteptată. Ii luase înainte! venea cea dintâi să dea libertatea condamnatului, — deja vedea lucind în mâna copilei cuțitul destinat să taie frânghiile. Admirâ îndrăsneala și devotamentul ei.

Nevoind să ia nici cea mai mică parte din meritul inițiativei ei generoase, Elie făcu câți-va pași spre ea ținându-și răsuflarea, dar, de odată, se oprî înghețat de groază. Limba scânteetoare strălucise și dă lovitură după lovitură în pieptul nenorocitului care, zguduit de spasmi, căzù fără să scoată un strigăt. O clipă în urmă, cadavrul său atârna țeapăn legănându-se, ținut de trunchiu numai de legăturile lui. Elie simți că-i vine-o slăbiciune, și ar fi căzut și el, dacă o reacție grabnică nu l'ar fi înțepenit pe picioare.

O străfulgerare a inteligenței lui îl făcuse să priceapă că Indiana rezolvă încurcătura în care se află deslegând problema înaintea căreia el rămăsese neputincios. Fapta ei, făcută cu sânge rece, îi salva onoarea și-i întărea puterea. Dacă, încurajat de convingerea aceasta, ar fi îndrăznit să strângă pe războinici și să le arate victima pe care o cereau ei, prestigiul i-ar fi fost asigurat; dar fatalitatea nu îngădui. Wachita, nepăsătoare, cu fața totdeauna de o nai-vitate blândă, trecu pe dinaintea lui; el o apucă de braț.

— Cine te-a împins să-l omori?

— Tu.

— Cum de-ai făcut?

— Tu nu l'ai fi ucis! Iubești pe soția lui.

— Pe soția lui!..

Tâmpilele îi zvîcniră, fu zguduit de o bănuială grozavă. Indepărtă cu putere pe Wachita și alergă la arbor. Recunoscù în cadavru pe agentul american !... Indienii, neputînd isbuti să prindă pe ucigaș, puseră mîna, ca pe o victimă ispășitoare, pe acela care satisfăcea mai complect dreptatea răzbunătoare. Americanul prețuia cît moșneagul !

— Pare că guvernul s'a hotărât în sfârșit să se miște, strigă Petre-Injurătură punînd gazeta pe masa nouă a cafenelei noi din noul oraș al Pădurei-Roșii. Tocmai citesc că au tăbărât asupra acestor ticăloși de Minyos. Au fost măturate cele două țarmuri ale fluviului lor și au căzut prinși nu tocmai puțini din nemernicii ăștia... Imi vine să cred că soldaților lui Fort Cass nu prea le e milă de ei, de când câinii ăștia au ucis pe agentul nostru ; și gîndesc că toată lumea va sfârși prin a zice ca și noi : Un Indian nu prețuește ceva de cît cînd e mort.

— Ia spune, întrebă Lasă-Cîne, scrie în gazetă unde se află șeful lor ? Iată un ștregar ! Cel ma drăcos din toți. Avea de gînd să răpească pe nevasta agentului, dacă războinicii lui n'ar fi ucis pe biata femeie. Zău, mi-ar face mare plăcere să știu ce s'a făcut haimanaua. Unii spun că a murit, alții susțin că erea un predicator metodist care se făcea sfânt pentru a suci capul femeilor bătrîne și fetelor tribului, și că pe urmă s'a dus să-și urmeze chemarea în altă parte.

— Ar trebui să-l întrebăm de asta pe bătrînu

ăla. S'a întors de câteva zile, se învârtește și el pe unde poate pentru un dolar pe zi. Nu știi cine mi-a spus că pe vremea când se reclădeă Pădurea-Roșie, el își târa obielele prin părțile Minyos.

— Cine ? El ! *ăla* ? Aida-de ! Să se plimbe fricosul ăsta pe acolo pe unde e primejdie, și unde n'are de incasat de cât pumni poate. De ce nu spui mai bine că el a fost Marele Șef ! — Na ! uite-l, întreabă-l !.

Hohote de râs răsunătoare îi răspunseră.

Elie Martin, așa numitul *Ala*, care tocmai atunci se arătă, privi speriat împrejurul lui, pe urmă, fără să-și dea seamă, pentru a face ca toată lumea, începù și el să rîdă.

SFÂRȘIT

CUPRINSUL

	<u>Pag.</u>
<i>Crăciunul lui Sipson-Bar.</i>	3
<i>Mliss</i>	25
<i>Naufragiatul din Pădurea-Roșie</i>	65

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

Cum se Ghicește în Palmă

Cum poți să cunoști
caracterul
unei persoane

Ghicirea

Trecutului,
Presentului,
Viitorului și
Cunoașterea
Maladiilor

SYLVANUS STALL

CE-AR TREBUI SA ȘTIE ORI CE BAIAT

HIGIENA SEXELOR

S'a pus de multe ori chestiunea și de către oamenii de știință și de către pedagogi, dacă e bine să se des-

văluie copiilor și adolescenților unele din «misterile» procreațiunii, unele din legile și problemele sexuale, sau trebuiesc acoperite toate acestea c'un vâl cât mai de nepătruns, spre a nu fi interpretate în mod greșit de frageda pricepere a nevârsnicilor.

Cei mai de seamă oameni de știință ca și mulți pedagogi au fost de p

temul de a tăinușit și deci trebu

nunțe la ele, ca unul care dă rezultate r
Convins de aceste principii, d. T. V. tradus după Sylvanus Stall 21 de convo băeților și părinților lor în cari se desvâlu pricepere pedagogică și științifică ceea să știe orice băiat spre a-și putea apăra nătatea și a nu mai fi prada tuturor te primejdiilor spre cari îi duce în cele m zuri ignoranța.

Și nu numai pentru tineret e folositoare ci e bine-venită și pentru părinți; acea trage multe învățăminte cari să-i ajute cație și o îndrumare, mai sănătoasă, m draslelor lor.

Cartea aceasta apărută în editura **Librăriei Alcalay, București** se vinde cu **1 leu** exemplarul.